

ŽIVA

D2384E

BROJ 11 (146)
STUDENI/NOVEMBER 1993.

LEBENDIGE GEMEINDE

MITTEILUNGSBLATT

DER KROATISCHEN KATHOLISCHEN MISSIONEN

CUENA/PREIS 2,- DM

LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA

ZAJEDNICA

Sv. NIKOLA TAVELIĆ, dio slike Josipa Resteka (1970.), u crkvi Gospe van grada u Šibeniku

Na grobu svoje kraljice

Hrvatske djevojke i mladići, ovogodišnji krizmanici iz HKM Köln na svom hodočašću po Italiji 10. do 16. listopada ove godine s posebnim zanimanjem i uzbuđenjem, zadržali su se na grobu posljednje kraljice hrvatskoga roda blažene Katarine Kosače u crkvi Ara Coeli u Rimu i slikali se ispod njezine nadgrobne ploče. (Cijela slika te ploče nalazi se u ovom broju Žz uz članak o njezinu ocu pod naslovom *Herceg Stjepan nije bio Srbin*.) Pohodili su osim Rima, Asiz i Padovu, mnoge važne spomenike, grobove sv. Petra i sv. Pavla, sv. Franje Asiškog, sv. Klare, sv. Antuna Padovanskog, sv. Leopolda Mandića, slikara Julija Klovića, te Hrvatski zavod sv. Jeronima u Rimu. Papa ih je u audijenciji pozdravio na hrvatskom jeziku sa željom za mir u njihovoj domovini. ■

„Pravda, mir i ekologija“ –

komisija konferencije franjevačkih provincijala u jugoistočnoj Europi – u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Sloveniji i Albaniji – (adresa A. Stepinca 1, 58230 Sinj, Hrvatska, tel: 00385 58/82 13 74, fax: 824301) – moli za rabljenu opremu za montiranje video-materijala.

Promičući pravdu, mir i skladan suživot sa svim stvorenjima, ova Komisija između drugih projekata, namjerava izdavati video-materijale. Potrebna nam je videokamera i uređaj za montiranje video-materijala. Bili bismo vrlo zahvalni za polovnu opremu koju bi neka poduzeća bila spremna darovati kad za sebe nabave suvremeniju. Ako doznate za takvu mogućnost, javite nam. Unaprijed zahvaljujemo. Uz Božji blagoslov

fra Božo Vuleta, predsjednik komisije

ŽIVA ZAJEDNICA

Herausgeber:
**Kroatisches Oberseelsorgeamt
in Deutschland** • 60435 Frankfurt am Main
An den Drei Steinen 42 • Tel. (069) 54 10 46

Verantwortlich: Bernardo Dukić
Redakteur: Ante Živko Kustić
Redaktionsrat: Ivo Hladek, Stanka Vidačković,
Ivek Milčec, Jura Planinc,
Ivan Bošnjak, Maja Runje,
Ana Radoš
Layout: Ljubica Markovica
Jahresbezugspreis: DM 30,-
Bankverbindung: Konto Nr. 129072
bei der Stadtparkasse Frankfurt (BLZ 50050102)
Lithos + Fotosatz Service Bauriedl
Seitenmontage: 64546 Mörfelden-Walldorf 2
Druck: Scholl+Klug Druckerei GmbH
64546 Mörfelden-Walldorf 1

IZ UREDNIŠTVA

Dragi čitatelji

Ni ova jesen nije nam još urodila plodom željenoga mira u domovini. Bosna i Hercegovina postale su neprebolna rana hrvatskog narodnog bića i Crkve u Hrvata. Izmjenjuju se međunarodni prijedlozi i domaći pregovori i tobožnji dogovori, a ruše se i dalje gradovi i sela, pripadnici našega naroda odonud se tjeraju ili istrebljuju. Najveće hrvatske katoličke svetinje, dragocjeni samostani sa sačuvanim kulturnim blagom koje ni petstoljetna turska okupacija nije uništila, srušeni su sa zemljom, uništeni ognjem. Ljudski govoreći, moglo bi se reći da u tim krajevima uskoro neće biti ljudi katoličke vjeroispovijesti i hrvatske narodnosti. Ali, povijesno iskustvo nas uči da je naš hrvatski narod zajedno s našom Katoličkom Crkvom na tim istim prostorima već više puta u povijesti bio u velikoj nevolji, gotovo na izdisaju. Svaki put se je ponovno preporodio, ojačao, namnožio. Naši katolički svećenici, osobito franjevci, bili su mu zaštita i obrana u doba kad nije imao nikakve druge pomoći. Katoličke biskupije i franjevačke provincije postoje u Bosni i Hercegovini iz vremena prije Turaka, one pamte slavu hrvatskog katoličkog kraljevstva na području Bosne i Hercegovine, pamte strahotu poraza, tamu višestoljetnog robovanja i oslobođenje i obnovu krajem prošloga stoljeća. Pamte i krvave godine 1. i 2. svjetskog rata, svjedoče kako se je i nakon tih nevolja živo nar-

odno i crkveno biće obnovilo, kako su sagrađene brojne crkve, podignute kulturne ustanove i visoke škole, kako se je umnožio narod. Ako izgleda da je ovo sada najstrašnije što nas je kao narod i kao crkvu na tom području snašlo, imamo pravo pouzdano se nadati da ćemo s istim Isusom po zagovoru iste Majke Božje – Olovske, Komušinske, Širokobriješke, Međugorske, Sv. Ivana čudotvorca iz srušenog Podmilačja, i drugih svetaca ponovno kao iz pepela uskrsnuti, da ovo nije kraj hrvatstva i katolištva u Bosni ponosnoj. S tim u vezi u ovom broju „Žive zajednice“ pišemo o sv. Nikoli Tavliču koji je baš u Bosni djelovao. Prenosimo mišljenje uglednog egipatskog književnika muslimana o žalosnom zastranjivanju suvremenih islamskih fundamentalista. Neki- ma koji vješto krivotvore povijest odgovaramo člankom o hrvatsku i katolištvu srednjovjekovnih bosanskih vladara.

Za vjeronaučnu olimpijadu mnogi se već pripremaju. Odlučeno je da će se naše ekipe natjecati sve zajedno u Zagrebu, kad onamo pođemo o Uzašašću. Ali, neće biti kao preklani, nego će ekipe iz inozemstva imati vlastito natjecanje, a ekipe iz domovine posebno vlastito. Jedni i drugi finalisti ogledat će se tek na završnoj svečanosti. Dotle će Bog dati i boljih vijesti iz domovine.

Ovaj broj Žz ipak će vam stići prije nikolinskih priredbi na kojima sigurno nećete zaboraviti prognanu i izbjeglu hrvatsku djecu.

Urednik

OKOM VJERE DUBLJE I DALJE

Naš svetac nije vjerovao u oružje

• **Prvi Hrvat kojega je papa svečano proglasio svecem, fra Nikola Tavelić, Šibenčanin, u doba kad su europski katolički vladari slali inkvizitore protiv krivovjercata i pripremali se ne bi li velikim križarskim ratom spriječili prodor osmanlija u Europu, nije vjerovao ni u inkvizicije ni u križarske ratove, nego je pošao s bogumilima i muslimanima – razgovarati.**

U mjesecu studenom, četrnaestoga dana toga mjeseca, slavimo blagdan svetoga Nikole, ne onoga što je početkom 4. stoljeća bio biskup u Maloj Aziji i koji 6. prosinca djeci donosi darove, nego njegova imenjaka, hrvatskog franjevca iz plemenite obitelji Tavelića u šibenskom kraju. On je rođen oko godine 1340., ubili su ga u Jeruzalemu upravo 14. studenog godine 1391., a od godine 1371. djelovao je kao propovjednik barem dvanaest godina u Bosni. U Bosni je propovijedao kršćanima koji su pripadali Crkvi bosanskoj a koje su drugi nazivali bogumilima ili patarenima. U Jeruzalemu je pokušao sporazumjeti se s muslimanima. Premda mu to nije uspjelo, nego je mučeništvom posvjedočio svoju vjeru, time je za sva vremena ostavio poruku da i s muslimanima i sa svim vjernicima drugih vjera treba razgovarati, a ne ratovati. Važno je prepoznati tu jedinstvenu poruku prvog kanoniziranog hrvatskog sveca, jer je taj stav i u naše doba evanđeoska i koncilaska novost, a u ono doba bilo je prorokovanje, suvremenici jedva razumljivo.

• Prorok bosanskog suživota

U Bosni 14. stoljeća bilo se počelo događati ono što se – kako nažalost izgleda – tragično završava baš u naše dane. Do 12. stoljeća ta je zemlja u sastavu starodrevnog Kraljevstva Hrvata. Kad su nakon smrti velikog i dobroga kralja Dmitra Zvonimira godine 1089. Hrvati bili ostali bez kralja svoje krvi te su nakon dugih borbi i previranja godine 1102. zamolili ugarskoga kralja Kolomana da bude i hrvatski kralj, bosanski dio hrvatskoga kraljevstva počeo se i politički i kulturno pa zatim i crkveno odvajati od hrvatske cjeline. Iz tog tužnog razdoblja preostalo je malo pisanih dokumenata. Što dokumenata ima, pisali su ih stranci koji bi nakratko dolazili u Bosnu kao izaslanici i promatrači svojih vladara. Kad ta izvješća čitamo, teško nam je točno razaznati što je stvarna istina o Bosni onoga doba, a što su ti tudinci na svoj način bilježili da bi mogli opravdati političke postupke svojih gospodara. Bilo kako bilo, bosanski katolici hrvatske glagoljaške baštine tih su se stoljeća već uvelike odvojili od života Crkve na Zapadu. Nemaјуći o njima prave informacije, zapadni svijet počeo ih je nazivati krivovjercima, bogumilima ili patarenim. Oni se sami nikad nisu tako zvali, nego su se zvali dobrim krstjanima. Ali, katoličkom kralju iz Budima dobro je došla vijest da tamo žive krivovjerci. Onda je mogao slati u Bosnu svoje vojnike da je pokore i osvoje. Dok su tako u Bosnu dolazili inkvizitori i vojnici, da ljude koje su smatrali krivovjercima silom obrate, iz Šibenika je u Bosnu krenuo

Lik sv. Nikole Tavelića u apsidi kapele austrijskog gostinca u Jeruzalemu (postavljen g. 1908.)

– Vidi i sliku na naslovnici

zajedno s drugim franjevcima, bosanog i siromašan, naoružan samo drvenim raspeleom, mladi Nikola Tavelić. Što nije uspjela nijedna kršćanska vojska, uspijevali su siromašni propovjednici. Bosanski kršćani koji nisu mogli imati povjerenja u one koji su im vjeru nametali mačevima, prigrlili su one koji su mu vjeru donosili bez vlasti i bez oružja.

Tako je Nikola Tavelić svojim propovijedanjem u Bosni onoga doba postao prorok dijaloga među kršćanima koji donekle drugačije svoju vjeru izriču ali u istoga Krista vjeruju. To je ono što se danas zove ekumenizam. Kršćanima drugih kršćanskih vjerskih zajednica ne može se niti se smije katoličko jedinstvo silom nametati, nego ih ponajprije treba uvažavati, s njima iskreno razgovarati, nastojati razumjeti njihove stavove i slobodno im nuditi kršćansko zajedništvo.

Tih kršćana što su se zvali bogumili ubrzo je u Bosni nestalo. Pretopili su se u katolike i u muslimane. Ali, kad su Bosnom zavladaali Turci, po njoj se zaista počela

Hrvatski znamen (sv. Nikoli Taveliću)

Izdancē hrabri hrvatskoga roda,
smela te nije varava sloboda:
"Franjina halja milija ti bila
nego li svila.

Prezrevši oklop, mač i koplje ljuto
smuo ti si u kreševo kruto,
gdje no se stječe, snagom tajnog Kruha,
viteštvo duha.

Nevjere crvom rastočena Bosna,
ognjišta njena i polja joj rosna,
vjesniče Kristov, k sebi su te zvala
s jadranskih žala.

Riječ kad ti žarka Bosnom zvonit presta,
onda zaječe od nje sveta mjesta,
videć duh ti nadzemaljski – smion,
uzigra Sion.

Golgoti podno ti si, borče, pao,
s krvlju si svojoj sve za Krista dao,
da nam ko zvijezda bacaš s neba zraku
i sjaš u mraku.

Nikola, žrtva nek se tvoja vine
ko kâd nam roda k Bogu do visine:
stoljetnih patnja mučeničke grude
znamen da bude.

Mato Leščan

OKOM VJERE DUBLJE I DALJE

širiti druga kršćanska vjerska zajednica, pravoslavni iz Srbije. Dijelom su se doselili kao vojnici i drugi službenici turskih osvajača, a dijelom su bosanski katolici prešli na pravoslavlje. Taj prijelaz katolika na pravoslavlje događao se ponajviše zbog toga što je ondje bilo malo katoličkih svećenika, pa su pravoslavni svećenici dolazili u takva katolička sela i nudili ljudima svoje usluge za krštenja, vjenčanja, pokope i drugo. Slabo poučeni narod lako se dao na taj način odvesti u drugu crkvenu zajednicu. Prelaz je bio to lakši što su u ono doba, sve do kraja 16. stoljeća, i katolici imali isti stari julijanski kalendar kojim se još služe srpski pravoslavci. Tako su Božić i drugi blagdani dolazili u iste dane, bogoslužni jezik bio je sličan jeziku katoličkih glagoljaša, pa narod nije ni osjećao osobitu promjenu.

Tako je u Bosni došlo do zajedničkog života katolika i pravoslavnih u susjednim selima, zaselcima i kućama. Tijekom stoljeća razvijao se osebujuć suživot, uglavnom u miru, s više ili manje uzajamnog povjerenja. Tek u naše doba planula je među kršćanima dviju crkvenih zajednica sasvim nekršćanska mržnja. Kao da je sasvim zaboravljen primjer svetog Nikole Šibenčanina, kao da prevladava ona prijašnja praksa oružanih pohoda. Nije li to pravi trenutak iznova isticati lik i poruku hrvatskog svetog Nikole?

• Dijalog s muslimanima

U doba kad je Nikola Tavelić djelovao u Bosni, na balkanski poluotok već su došli turski osvajači. One godine kad je Nikola došao u Bosnu, turska je vojska porazila Srbe na rijeci Marici – 1371. Uskoro, 1389. događa se prijelomni poraz kršćanske vojske na Kosovu. Ondje se sa srpskom vojskom kneza Lazara borila i hrvatska vojska bosanskoga kralja Tvrtka I. pod vodstvom vojvode Vlatka Vukovića. Kršćanski Zapad već shvaća strašnu opasnost koja mu prijete i sprema se na veliki križarski rat protiv muslimana. Ali, naš sveti Nikola koji sve to prati, očito ne vjeruje u ratno rješenje. Napušta Bosnu i ide u Jeruzalem gdje su odavno bili muslimani na vlasti. Mjesto ratovanja on ih promatra, moli, pokušava ih shvatiti i s njima razgovarati. Vrijeme još nije bilo zrelo za pravo sporazumijevanje – kao što zapravo ni danas još nije – ali je Nikola ustrajao. Završilo je tako da su se oni osjetili povrijeđenima i po svojim zakonima kaznili ga smrtnom kaznom. Umirući on je, bez sumnje, svoju žrtvu namijenio budućem boljem razumijevanju između islamskog i kršćanskog svijeta.

Takav je bio prvi kanonizirani Hrvat sveti Nikola Tavelić. Čovjek koji nije vjerovao u oružje nego u suživot i sporazumijevanje. Kad je Crkva u Hrvata baš njega željela imati za svoga prvoga sveca, znači da ona želi ići tim njegovim putem. Zato i danas, dok se u Nikolinoj Bosni provode strašna etnička čišćenja, dok izgleda da nikad više neće moći u istim selima i susjedstvima živjeti ljudi različitih vjeroispovijesti i narodnosti, Nikolini duhovni nasljednici – katolički biskupi i provincijali u Bosni i Hercegovini – svečano izjavljuju da i dalje vjeruju u moguću mir i zajednički život s drugima i drugačijima. Te poruke bosanskih poglavara Crkve u Hrvata najviše odjekuju širom svijeta. One su dokaz da Hrvati nisu narod koji ne bi htio ni znati živjeti u suvremenom svijetu, gdje više neće biti etnički čistih prostora, gdje će ljudi različitih vjera narodnosti i kultura živjeti jedni pored drugih i jedni s drugima. Takav zajednički život upravo se razvija i ovdje u Njemačkoj. Nerazumna mržnja prema strancima sigurno ga neće moći razoriti. Sveti Nikola Tavelić, koji je

Pjevaju li ondje ptice?

Kuće su sada bez krova,
sad ondje nikoga nema.
Jesen je pri kraju, dolazi zima,
a s tim sve manje nade
za povratak naš ima.

Da mi je znati
kako sad ondje pjevaju ptice.
Veselo sigurno ne.
I one su napuštene.
Da li se vjetar igra sa suhim lišćem?
Jutrom Sunce pozdravlja li
moj opustošeni kraj?
Da li mjesec noću tamu obasjava?
Trepere li zvijezde na nebu?

Kako voda izvire –
brzo ili polako?
Ima li ondje još ista živa
željela bih znati.
Ubiše nam sve.
Zar smo toliko zaslužili zla?

Mara Lučić

poput mnogih hrvatskih iseljenika ostavio kosti izvan domovine, i u tome nam je uzor i zagovornik.

Ante Živko Kustić

Novi hrvatski svećenik u Francuskoj

Nakon što je u veljači ove godine u Lyonu naglo preminuo voditelj HKM Lyon-Chambery don Rafo Šijaković, tom misijom su upravljali hrvatski svećenici iz Pariza, a 25. srpnja onamo je došao novi hrvatski svećenik **Ivo Balukčić**. On je rođen 3. listopada 1953. u selu Slatina župe Komušina kod Teslića. Srednju je školu završio u Zadrugu a teološki studij u Sarajevu. Nakon što je godinu dana bio kapelan u Zavidovićima, dvije i pol godine bio je odgovornik u zadarskom sjemeništu. Zatim je dvije godine proveo na postdiplomskom studiju u Rimu, gdje je godine 1985. magistrirao na papinskom sveučilištu Gregorijani. Njegova magistarska radnja bila je „Katolička akcija između dva svjetska rata u Vrhbosanskoj nadbiskupiji“. Zatim je do godine 1988. bio prefekt u sarajevskoj bogosloviji a onda je do kraja veljače ove godine bio župnik katedralne župe u Sarajevu.

Došavši u Lyon mr. Ivo Balukčić razvija živu djelatnost. Početkom studenog ove godine pojavljuje se prvi broj biltena HKM Lyon-Chambery s hrvatskim i

francuskim imenom „PUT-LE CHEMIN“. Uz redovite vijesti o životu te katoličke zajednice saznajemo da je upravo krenula akcija za hrvatsku dopunsku nastavu. U suradnji s mr. Stankom Tanšekom, profesorom iz Pariza kojemu je zadaća organizacija hrvatskih dopunskih škola u Francuskoj, novi hrvatski dušobrižnik u Lyonu nedavno je okupio roditelje koji su odmah predbilježili svoju djecu za tu školu. Već je otvoreno posebno odjeljenje za mlade i odrasle.

Prvi broj biltena vlč. Ivo posebno je posvetio mučeničkoj povijesti hrvatskog katolištva u Bosni i Hercegovini, objavivši i popis porušenih i oštećenih crkava i drugih crkvenih zgrada te pobijenih hrvatskih katoličkih vjernika i svećenika u biskupijama banjalučkoj i mostarskoj. Uvodnik biltena govori o sadašnjem našem povijesnom trenutku kao vremenu mučenika, a posebna je stranica posvećena znalačkom izboru pjesama hrvatskih pjesnika koji se odnose upravo na ove dane.

Adresa hrvatske katoličke misije Lyon-Chambery je: **Mission Catholique Croatie, 20, rue Laporte, 69009 LYON, tel/fax: 78838702.**

AKTUALNI RAZGOVOR

„Kaput djeda Tome“

- Potomak i rođak žrtava četničkog pokolja u Škabrnji kraj Zadra, novi djelatnik hrvatskog tiska u Njemačkoj, pripovijeda o strašnim uspoimenama, o sadašnjim hrvatskim prilikama, o bućem susjedstvu Srba i Hrvata, o novinskom povezivanju, o snalaženju ili nesnalaženju naše Crkve u novim prilikama, o novinskom povezivanju domovinske i iseljeničke Hrvatske.

Ante Ivković glavni je urednik europskog izdanja dnevnih novina „Slobodna Dalmacija“, voditelj njihova uredništva u Frankfurtu. To frankfurtsko uredništvo splitskih novina otvoreno je 1. studenog ove godine. Ivković je bio prije toga tri godine pomoćnik glavnog urednika „Večernjeg lista“, u tim je novinama bio svega sedam godina. Prije toga bio je pet godina u „Slobodnoj Dalmaciji“, a još prije radio je u zadarskom „Narodnom listu“. Posljednja četiri mjeseca prije dolaska u Frankfurt opet je u „Slobodnoj Dalmaciji“.

Ante Ivković, rođen u Škabrnji g. 1944. sa svojom ženom Marijom ima četvero djece: Željku, apsoluticu arhitekture, Orijanu, studenticu novinarstva, Melitu, maturanticu u Zagrebu i članicu zagrebačkog gitarističkog kvarteta i petogodišnjeg Krešimira.

Novi frankfurtski djelatnik hrvatskoga tiska bio je gost u uredništvu „Žive zajednice“ 11. studenog. Čim je spomenuo svoje rodno mjesto samo od sebe nametnulo nam se prvo pitanje:

Žz: Spomen Škabrnje u svima nama budi strašna sjećanja. Nije li to ono mjesto gdje su neprijatelji hrvatskoga naroda izvršili pokolj mnogih Hrvatica i Hrvata, ostavili za sobom poredana iznakažena trupla?

Ante Ivković: Škabrnja je znak hrvatske žrtve u domovinskom ratu. Bilo je to od 18. do 19. studenoga 1991. Pobjeđeno je više od 120 mojih mještana. Gledajući u postocima, u odnosu na broj stanovnika, Škabrnje su na prvom mjestu među svim našim gradovima i selima.

- Kako će pobjednici postupati s „Jovanom Opančarom“

Žz: Svojedobno ste objavili crticu, pripovijest o stradanju svoje obitelji u 2. svjetskom ratu...

A.I.: Bila je to u „Večernjem listu“ pripovijest pod naslovom „Kaput djeda Tome“. Moj djed po majci Tome Pavičić bio je prije rata trgovac i u tijeku rata u raznim prilikama nije mogao izbjeći susrete s raznim vojskama. Netko ga je optužio da posluje i sa hrvatskom vojskom. Drugi su došli – i djeda je noć pozobala. Čulo se da su ga zvjerski mučili. Nakon nekog vremena moja je majka prepoznala kaput svoga oca na čovjeku koji je k nama navratio. Nazvao sam ga u priči Jovan Opančar. No, on je, naravno, tvrdio da on nije ubio djeda Tomu, da je

kaput od nekoga dobio. Sad se povijest ponovila. Ubili su mi mnogo srodnika i opljačkali mnogo vrijednih stvari. Ako prepoznamo, možda drugačije obojene, traktore iz naših dvorišta, reći će nam da to nisu oni učinili, nego neki drugi – Jovani Opančari. Pokolj su izvršili susjedi, pravoslavci u odorama JNA. Ubijen je majčin brat, rođak i više djece. Ali, ovaj put će ipak biti drugačije. U ovom ratu pobjednici će biti unuci djeda Tome. Imaju svoju državu. I neće se morati kao onaj put skrivati kao da nisu prepoznali krvnike.

Žz: Mislite li da će ti pobjednici – unuci, djeca i drugi srodnici tolikih hrvatskih žrtava imati snage da krvnicima ne uzvrate istom mjerom?

A.I.: Da, mislim da se nećemo s njima izjednačiti. Rat je jako prljava pojava. Čim se u to zlo zagazi, nema više pristojnosti. Susretao sam se s ljudima na samoj bojišnici. Često među ratnicima nalazimo ljude koji prije nisu imali neki čvrsti posao, koji se nisu mogli društveno potvrditi. Nije čudo ako se u svemu tome dogodi i nešto nedopušteno. Ali to su samo popratne pojave. Dominanta, prevladavajuće usmjerenje hrvatskoga stava, je nešto drugo. Hrvat želi ostati svoj na svome, ustrajati do kraja u borbi za očuvanje i oslobođenje svoga područja. Od koljena na koljeno prenosi se u našem

AKTUALNI RAZGOVOR

narodu čežnja za neovisnom državom. Razumije se da ovu priliku ne smijemo propustiti. Kad se uspostavi hrvatski suverenitet na cijelom državnom području, naši će ljudi lakše zaboravljati nanesene nepravde i zločine. Kad zavlada mir, primat ćemo ih kao što su moji primali onog Jovana Opančara. Ali, onaj koji je činio zlodjela neće se ni usuditi dolaziti. Uvjeran sam da će doći vrijeme kad ćemo moći opet civilizirano živjeti jedni pored drugih – bez lažnih parola o bratstvu i jedinstvu. To je značajka hrvatskog čovjeka. To je vrlina. Kad su se neki moji prijatelji čudili kako mogu opraštati, rekao sam da se dobro osjećam kad oprostim. Meni je od toga lakše, a zločincima ne dopuštam da me povuče na svoju razinu. Krivci će, rekoh, sami znati koga mogu u lice gledati, oni će sami sebi suditi.

• Tko drugačije misli nije odmah neprijatelj

Žz: I sad ste u Frankfurtu. Što je zapravo novo u tom pothvatu „Slobodne Dalmacije“ glede njezina europskog izdanja?

A.I.: „Slobodna Dalmacija“, jedna od vodećih hrvatskih kuća, odlučila je uspostaviti ovo uredništvo u Frankfurtu da iz njega najpogodnije snabdijeva svojim europskim izdanjem čitatelje u svim europskim zemljama. Riječ je o privatnoj novinskoj kući koja nije pod kapom države. Nikome od onih koji su nekoć radili nije dan otkaz, a neki su se koji su bili otišli sami vratili. Važna je stručnost. U ovom europskom izdanju osebujna je novost što nudimo sve što se nalazi u domaćem izdanju i još nešto više. Svaki dan na 32 stranice – koliko nema ni jedan hrvatski dnevnik u inozemnom izdanju – a samo za 2 DM. Osim nešto sažetijeg pregleda svih zbivanja u Republici Hrvatskoj imat ćemo i kroniku Hercegovine i Makedonije, jer s tih područja ovdje nema redovitih informacija. Za ovdašnje Hrvate izvan domovine imat ćemo tri informativna bloka. Prvo će biti „Hrvatski kalendar“, zapravo pregled, odnosno najava svega što se toga dana događa ili će se događati u svakom ovdašnjem gradu u organizaciji bilo koje hrvatske ustanove, društva, centra, misije, konzulata itd. Sva kulturna, crkvena i politička događanja, svi programi, kao što to imaju domaća izdanja novina za domovinske gradove. Bit će tu i red vožnje, svih zrakoplovnih, autobusnih i drugih linija za sve gradove u domovini i iz njih ovamo, u ovdašnje

gradove. Kad je riječ o hrvatskim katoličkim misijama, u tim će se najavama naći i sva njihova redovita bogoslužja kao i izvanredni skupovi. Drugi će blok biti korisne informacije gdje će ljudi dobivati određene savjete glede svojih prava na boravak, radnih prava, mirovinskih i zdravstvenih osiguranja, prava na školovanje, prava prilikom povratka u domovinu i sl. Treći bi blok bio vijesti i izvješća iz života hrvatskih iseljeničkih zajednica. Ovaj treći blok objavljuivat će se i u domovinskom izdanju te će služiti trajnom povezivanju domovinske i iseljeničke Hrvatske. Pokazat će se kako je hrvatsko iseljeničtvo za hrvatsku državu dobitak a ne gubitak. Nećemo hrvatskog iseljenika gledati kao na onoga kojemu treba pomoći, jer zapravo je iseljenička Hrvatska u pravi povijesni čas osigurala najveću pomoć bez koje se domovinska Hrvatska

dopuštamo da netko ruši našu državu. Nepovredive su nam vrijednosti dostojanstvo osobe, dostojanstvo naroda i opstanak države. Istina je da nam nedostaje demokratske tradicije. I moramo tek naviknuti javnost na takva pravila i takvu praksu. Držim da je baš zbog takva uređivačkog stava „Slobodna Dalmacija“ sve više čitana.

• Stručnjaci i „svestrane neznalice“

Žz: U hrvatskoj javnosti sve se češće ističe osebujni sadašnji odnos između Crkve i države. Vaše novine s crkvenog područja izvješćuju uglavnom stručno i nepristrano. Kakva su vaša novinarska iskustva glede odnosa crkvene i građanske hrvatske javnosti u domovini i inozemstvu.

Prognanice iz sela Skabrnje i Nadina u hotelskom naselju Punta Skala kod Zadra

ne bi mogla obraniti. U našem tjedniku „Nedjeljna Dalmacija“ već je krenuo posebni „Prilog za iseljenu Hrvatsku“. „Nedjeljna Dalmacija“ izlazi na 48 stranica, i primamo čestitke da je to najbolji hrvatski politički tjednik. Istaknuo bih da „Slobodna Dalmacija“ raste nakladom, da se prodaje u sve većem broju primjeraka, baš zato što je načelno demokratska i pluralistička. Objavljujemo članke i onih autora s kojima se ne slažemo. Trebamo naučiti javnost da i onaj s kim se ne slažemo ima pravo govoriti. On zbog toga nije neprijatelj. Držimo se zakona o javnom informiranju, ne dajemo prednost ni jednoj političkoj stranci, i držimo se novinarskog kodeksa koji ne dopušta osobne uvrede, koji traži poštovanje svake osobe. Ne smije se vrijeđati ničije nacionalne ni vjerske osjećaje, ne smije se nikome čeprkati po privatnom životu. Ne sudimo o ljudima, nego o njihovim činima. Također smo otvoreni svakom političkom mišljenju ali ne

A.I.: U inozemstvu sam vrlo kratko vrijeme, ali su me ovdje hrvatske crkvene ustanove jako lijepo primile. Dobio sam i pismene čestitke i blagoslove. I sad se moram pitati što ovdašnji hrvatski crkveni krugovi od nas očekuju. Sigurno ne očekuju da u svojim novinama tiskamo propovijedi. Što se pak tiče sustavnog izvješćivanja s vjerskog i crkvenog područja, tu je nenadomjestiv „Glas Koncila“. Pred nama je odgovornost da na tom području budemo sadržajni i korektni.

Žz: Kako biste Vi usmjerili buduću suradnju Crkve i države među Hrvatima?

A.I.: Osnovno je da ćemo ne samo ja osobno nego i cijelo naše uredništvo nastojati da svaki naš napis bude osnovan na načelima čestitosti. Mi nećemo poučavati vjeronauk niti prepisivati Bibliju, nego ćemo i na tom području istinito izvješćivati. Nećemo pisati ništa što bi nekoga povrijedilo ili oštetilo.

AKTUALNI RAZGOVOR

Rekao bih nešto o odnosu Crkve i novinstva u domovini. Kad je imenovan glavni i odgovorni urednik „Slobodne Dalmacije“ Dino Mikulandra, primio ga je i splitski nadbiskup metropolit msgr. Ante Jurić. U uredništvu imamo, kako već rekoh, stručnjaka za crkvena pitanja. Premda se kaže da je novinar svestrana neznanica, istina je da pravi novinar može o svemu pisati, ali da u nečemu mora biti pravi stručnjak.

• Crkva mora biti kritička

Žž: Ima u domovini nekih novina koje su jugo-nostalgijne, koje očito žale za Jugoslavijom, i njih je lako prepoznati. Ima i u državotvornim novinama novinara koji su također jugo-nostalgijni, ali njih je teže prepoznati. Osobito takvi nam prave neprimike. Kad crkveni tisak sa svog evangeoskog, humanog i moralnog stajališta kritizira stanovite nepravilnosti u državnom životu, onda nas takvi počnu svojatati kao da smo zajedno s njima protiv hrvatske države. Ne znam može li se to dogoditi i u „Slobodnoj Dalmaciji“, ali u nekim zagrebačkim dnevnicima se zaista događa.

A.I.: Znače, rekao bih da su sve ove promjene Crkvu donekle zatekle. U doba komunizma Crkva je znala što joj je činiti te je to časno i uspješno činila. Nakon demokratskih promjena, kao da se osjeća stanovita zbunjenost. Prije je bilo dobro pjevati u crkvi hrvatsku himnu. Crkva je i time služila ugroženom narodu da očuva svoje biće i svoj ponos. Sad pjevanje himne u crkvi nije potrebno. Ako se i zapjeva, to nas više ne uzbuđuje. I što se sad događa? Ima svećenika koji nekritički hvale vlast kao da time dokazuju svoje hrvatstvo. S druge strane ima onih koji su uvijek bili realisti, koji ne osjećaju potrebu dokazivati da su Hrvati, jer su to uvijek djelom dokazivali, a sada se usuđuju izricati i neke kritičke primjedbe na ove ili one pojave u državnom životu. Neki im to onda ocjenjuju kao protuhrvatsko ponašanje, kao da ne znaju cijeliti i čuvati svoju državu. Trebalo bi, opet

kažem, učiti javnost da nije svaka kritika pojava u hrvatskoj državi usmjerena protiv te države, da joj dapače objektivna kritika može koristiti. Držim da bi crkvena zajednica, da bi crkveni ljudi u našoj državi morali i dalje vršiti svoje poslanje kritičke moralne svijesti u cijeloj narodnoj i državnoj zajednici, a istodobno se – kao i dosad – uporno zauzimati za dobro naroda i države. Na taj se način Crkva može i mora očuvati od svake stranačke politike, premda i o političkim zbivanjima ima pravo i dužnost donositi etičke sudove, zahtijevati da se i u politici i u ratovanju razlikuje dobro od zla, čovječstvo od nečovječstva. Katolička Crkva je, uostalom, u tijeku tisućljeća pokazala kako služi svom narodu u koji se ukorijenila, za njegovo dobro. Narod i država nemaju se razloga bojati kritičkog suda takve svoje Crkve.

Žž: Vi ste iz Škabrnje i znate da će Škabrnja u hrvatskoj državi procvasti na temeljima dragocjenih žrtava. A kako biste se osjećali da ste možda iz Vareša?

A.I.: Načelno kažem da je krv žrtava sjeme novog života. A što bih rekao da sam iz Vareša? Kako to reći, kako prihvatiti mogućnost da smo izgubili sva hrvatska područja u srednjoj Bosni gdje je bila kolijevka hrvatskog života? Je li moguće da se granica hrvatskog životnog prostora tako okrutno pomiče prema zapadu? Govorilo se o Drini, a sad se branimo na Kupi. No, ipak kažem zajedno s Antom Starčevićem da hrvatska država mora opstati, makar i ne bila onolika koliku bismo je željeli. Moramo cijeniti i očuvati svoju državu kolika god aktualno bila, a nikad se ne pomiriti s time da smo ona druga hrvatska područja zauvijek izgubili. Nisu li hrvatski franjevci baš u Bosni pokazali kako se može i u nemogućim uvjetima preživjeti, kako iz sačuvanih malih jezgri može opet izrasti i crkveni i narodni život. Uostalom, možda će nas ipak tolike nesreće prizvati k boljoj pameti. Kad je Bog dopustio rušenje tih crkava, zar se ne moramo pitati jesmo

STUTT GART

Prvi put na groblju zajedno

Glavno stuttgartsko groblje (Hauptfriedhof) krije tajne brojnih Hrvatica i Hrvata kojih posmrtni ostaci, mjesto u vlastitoj hrvatskoj počinjavaju u gostoljubivoj no ipak tuđoj njemačkoj zemlji.

Ove godine na blagdan Svih svetih mnoštvo hrvatskih vjernika je s fra Marinkom Vukmanom po prvi put zajednički obišlo tamošnje grobove svojih najbližih.

Nakon što je nedaleko velikoga križa a pred grobom svećenika Ante Odaka znakovito molio za sve Hrvaticе i Hrvate koji počinjavaju na tom groblju, tako isto i za sve branitelje domovine, podijelivši odrješenje, fra Marinko je zajedno s nazočnima krenuo u obilazak grobova poznatih i nepoznatih pripadnika hrvatskoga naroda.

Dok je blagoslivao grobove onih „što žrtve za života bjehu“ (Dobriša Cesa-rić) poput Ante Odaka, Mate Čuture, prof. Bože Dugeča, obitelji Ševo i druge, a koji su svaki na svoj način uspravno svjedočili vjeru i ljubav, beskompromisno braneći pravo hrvatskoga naroda na vlastitu slobodnu državu, samo od sebe nametalo se neizgovoreno pitanje: Hoće li oni što „žrtve za života bjehu“, „ostati i poslije smrti žrtve“, ili će dobra zemlja hrvatska barem nekima od tih smrtnih ostataka pružiti utočište u svojim njedrima?

Odlazeći toga dana prema crkvi sv. Eberharda gdje se svake nedjelje okupljaju tisuće hrvatskih vjernika, ti koji su s fra Marinkom sudjelovali u činu blagoslova i odrješenja sjetiše se tih hrvatskih izbjeglica i prognanika koji toga dana nisu mogli obići grobove svojih najdražih na zaposjednutim hrvatskim područjima. **M.D.**

li ih podizali i njima se služili onako kako je to Bog želio. Prava je Crkva živa zajednica. Preporođeni vjernički narod sagrađit će nove crkve. **Razgovor vodio Ž. K.**

Beyer *Pietät* GmbH

Prijevoz umrlih iz Njemačke za Hrvatsku
Sve formalnosti u istim rukama

Brzo, jeftino,
pouzdan, internacionalno

76133 KARLSRUHE, Moltkestr. 79, Tel.: 0721-845454
Dan i noć – Autotelf. 0161-370394

HRVATSKA U DEVET ZAGREBAČKIH DOBA ALOJZIJA

U stanovitom smislu može se cijelo dosadašnje razdoblje 20. stoljeća povijesti Crkve u Hrvata smatrati dobom Alojzija Stepinca jer su se u njegovu životu od najranijega djetinjstva odrazili svi događaji te povijesti i jer je on postao kao sažetak i znak cijelog tog razdoblja. Razumije se da time ne omalovažavamo sva druga velika imena Crkve u Hrvata ovoga stoljeća. Ističući lik Alojzija Stepinca i nastojeći da on bude proglašen blaženim i svetim, sadašnja Crkva u Hrvata želi proslaviti i sve druge crkvene djelatnike toga razdoblja, u svoje povijesno pamćenje urezati sva važna njegova zbivanja, sve patnje, napore, poraze i uspjehe. U tom smislu dolazeći na Stepinčev grob u zagrebačkoj katedrali osjećamo kucanje srca cijele, a osobito novije hrvatske katoličke povijesti.

HRVATSKA KRUNA NA GOSPINOJ GLAVI

Baš u doba kad je beogradska diktatura krivotvorenjem izbornih rezultata te prethodnim batinanjem i zastrašivanjem hrvatskih birača g. 1935. sve više pritiskala hrvatski narod, zagrebački nadbiskupi našli su načina da ga opet ohrabre. Te je godine upriličena proslava 250. obljetnice ponovnog pronalaska čudotvornog Gospina kipa u **Mariji Bistrici**. Otkako je taj stari drveni kip, djelo nepoznatog pučkog umjetnika, ponovno pronađen nakon što ga je župnik bio sakrio da ne bi pao u ruke Turcima, ondje se počelo razvijati sve poznatije Marijino svetište koje će baš u to Stepinčevo doba postati glavnim takvim svetištem Crkve u Hrvata. Taj *drveni kip* je već na svoj način bio postao znakom hrvatske povijesne patnje *pocrnio* u zemlji sakriven od turske opasnosti kao da je označio tešku povijesnu sudbinu povijesnoga naroda. Ponovno uzdignut na štovanje krajem 17. st. - baš u doba kad su se Turci morali početi povlačiti iz hrvatskih zemalja - taj

je kip označio *povijesno uskrsnuće* hrvatskoga naroda i Crkve u njemu. Slaveći tu 250. obljetnicu, zagrebački nadbiskup Antun Bauer sa svojim već određenim nasljednikom nadbiskupom koadjutorom Alojzijem Stepincem pošli su u to svetište da pred mnoštvom hrvatskih vjernika svečano okruna Marijinu i Isusovu glavu krunama kakve su nosili hrvatski kraljevi u doba Trpimirovića. Znak je bio vrlo jasan. Dok tuđinski kralj ponižava Hrvatsku niječući joj cijelo dostojanstvo njezine tisućljetne povijesti, *Crkva kao čuvarica naroda*

*Odljev bistričkoga zavjetnog kipa
stoji na glavnom oltaru zagrebačke
katedrale*

stavlja staru hrvatsku kraljevsku krunu na glavu Isusove majke Marije i na glavu maloga Isusa u njezinu naručju. Neka Marija koju narod odavno u pjesmi naziva svojom kraljicom a koju je i hrvatski Sabor bio nazvao "najvjernijom odvjetnicom Hrvatske", čuva znak kraljevske krune kao znak narodnoga ponosa i državnosti dok opet narod ne bude mogao predati vlast u ruke svojih zakonitih predstavnika. Otad u svim svečanijim prilikama - i na onoj najvećoj u povijesti hrvatskoj misi na Nacionalnom euharistijskom kongresu u rujnu 1984. kojom je Crkva u Hrvata dostojanstveno

navijestila kraj bezbožnoga komunizma - Isus i Marija nose krune hrvatskoga kraljevstva. Zato i odljev bistričkog zavjetnog kipa u novije doba stoji na glavnom oltaru zagrebačke katedrale, baš iznad Stepinčeva groba.

RODOLJUBLJE NIJE POLITIKA

Zanimljivo je zabilježiti da su te godine u srpnju 1935. na povratku sa zavjetnog hodočašća na Mariju Bistricu mladi hrvatski vjernici nosili i *hrvatske zastave* koje su u ono doba bile zabranjene. Policija je to proglasila protudržavnom političkom manifestacijom, ali mladi nadbiskup Stepinac je upozorio da to nije nikakva politika nego rodoljublje pod Marijinom zaštitom. Policija se nije usudila hapsiti, te su se otad po cijeloj Hrvatskoj slobodnije vijale zabranjene zastave.

KATOLIČKE LAIČKE ORGANIZACIJE

Stepinčevo doba posebno je označeno razvojem hrvatskih katoličkih organizacija koje su okupile vjernike laike. Nadbiskup Alojzije Stepinac jako se je zauzimao za razvoj toga *hrvatskoga katoličkog pokreta*, bdijući da on bude što crkveniji, što narodniji i što složeniji. O tim organizacijama hrvatskih katoličkih laika, drugim riječima hrvatskom katoličkom pokretu osobito u doba između 1. i 2. svjetskog rata trebalo bi mnogo više znati, ali upamtimo barem nešto. Glavnim pokretačem tog laičkog gibanja smatra se krčki biskup **Antun Mahnić** (umro 1920.). Od 1903. izlazio je časopis "Hrvatska straža", a od 1904. đački časopis "Luč". U Zagrebu je u neko doba prije 1. svjetskog rata izlazio dnevnik "Hrvatstvo", zatim dnevnik "Jutro", pa "Novine", a u Rijeci "Riječke novine". Između dva rata izlazi opet "Hrvatska straža", križarska

STOLJEĆA

STEPINCA (2)

**Građa za
vjeronaučnu
olimpijadu o
Zagrebu gradu**

“Nedjelja” i niz različitih časopisa u izdanju crkvenih ustanova. Glavne katoličke laičke organizacije toga doba bile su **domagojci i križari**. Samih je križara i križarica pred 2. svjetski rat u brojnim društvima širom Hrvatske bilo više od 30 tisuća. Najpoznatija osoba tog hrvatskog katoličkog poketa je sluga Božji dr. **Ivan Merz** koji je umro na glasu svetosti 1925 u Zagrebu, a radi se na njegovom proglašenju blaženim i svetim. Od drugih zaslužnih laičkih djelatnika treba barem spomenuti *Rikard Eckert, Petar Rogulja, Ljubomir Mat Maraković, Petar Grgec, Josip Andrić, Avelin Čepulić, Felix Niedzielski, Ivan Protulipac, Lav Znidarčić, Stjepan Markulin, dr. Mario Matulić, Marica Stanković, Mate Ujević, Velimir Deželić st. i mlađi, Zvonimir Remeta, Sida Košutić, Štefa Jurkić.*

Ivan Merz

Značenje nadbiskupa Alojzija Stepinca pokazalo se osobito u doba 2. svjetskog rata i nakon njega. U to doba hrvatski narod u opravdanoj borbi za svoju državnu nezavisnost nije mogao dobiti pomoć ni od koje zapadno-europske demokratske države kao ni od Amerike. Te zapadne demokracije htjele su sačuvati jedinstvenu državu Jugoslaviju jer su je one nakon prvog svjetskog rata takvu stvorile radi

svojih probitaka na Balkanu. Hrvati su zato mogli tražiti saveznike ili u nacional-socijalističkoj (nacističkoj, hitlerovskoj) Njemačkoj koja je bila u savezu s fašističkom Italijom, ili u komunističkom Sovjetskom Savezu. Ali, nacizam i komunizam bili su bezbožni i diktatorski. Oba ta savezništva bila su stoga vrlo opasna.

IZMEĐU NACIZMA I KOMUNIZMA

Kad se je u travnju godine 1941. pred najezdom Njemačke i Italije raspala Kraljevina Jugoslavija, jedni Hrvati oslonili su se na savez s te dvije države. To su bili ustaše na čelu s Antom Pavelićem. Drugi Hrvati potražili su saveznika u komunističkom Sovjetskom Savezu. To su bili partizani koje je vodio Josip Broz koji se je prozvao Tito.

Kad je Njemačka zaratila sa Sovjetskim Savezom, partizani su podigli ustanak protiv Nezavisne Države Hrvatske koju su odmah nakon sloma Jugoslavije stvorili slobode željni Hrvati, a u kojoj su odmah vlast preuzeli ustaše.

Malobrojni hrvatski komunisti, partizani, oslonili su se na pobunjene Srbe u Hrvatskoj, četnike koji su se odmah bili digli protiv hrvatske države. Ondašnja hrvatska državna vlast oštro je uzvratila na zločine srpskih pobunjenika.

ZAŠTO SU SE PRAVOSLAVNI UPISIVALI U KATOLIČKU CRKVI?

Budući da je Srpska Pravoslavna Crkva svih dotadašnjih godina tijesno surađivala s velikosrpskom (jugoslavenskom) diktaturom, vlasti u Hrvatskoj bile su na početku zabranile postojanje i djelovanje te srpske Crkve. Pravoslavni žitelji na području Nezavisne Države Hrvatske, u

velikom su se broju na brzinu upisivali u Katoličku Crkvu, računajući da će tako biti ubrojeni među Hrvate i da ih hrvatske vlasti neće progoniti. To pretvaranje pravoslavnih u katolike događalo se dakle iz straha, iz političkih razloga, a ne iz osobnog uvjerenja po slobodnoj volji. To je bila velika nevolja ne samo za taj narod nego i za našu Katoličku Crkvu.

VAŽNO JE BILO POMOĆI UGROŽENIM LJUDIMA

Nadbiskup Alojzije Stepinac kao predsjednik konferencije hrvatskih biskupa, zajedno sa svim hrvatskim biskupima, morao je postupati po crkvenim zakonima i morao je štiti slobodu i dostojanstvo svakoga čovjeka, a prije svega ljudske živote. Zato je najprije od države tražio da ni na koji način ne potiče takvu nasilnu promjenu vjeroispovijesti. Nitko, pa ni državna vlast nema pravo čovjeka siliti da postupa protiv svoje savjesti. U Katoličku Crkvu smije biti primljen samo onaj odrasli koji je o katoličkoj vjeri dobro poučen i koji to zaista želi. Državi nije bilo do toga da se ljudi obrate, nego da, odrekavši se pravoslavlja, prestanu biti Srbi. Crkva pak ostavlja svakom svom vjerniku slobodu da pripada onome narodu kojemu želi pripadati po svom podrijetlu i po vlastitoj odluci. Crkveni je dakle stav bio sasvim jasan. Ali mnogi uplašeni pravoslavni molili su katoličke svećenike neka im daju potvrde da su postali katolici. Mislili su da će se time spasiti od progona. Onda je nadbiskup Stepinac, a tako i drugi naši biskupi, javio svećenicima nek tim ljudima ipak daju takve potvrde kako bi im pomogli. Istaknuo je da ih ne trebaju ni poučavati ni ispitivati, jer to nije ono o čemu govore crkveni zakoni, nego nešto izvanredno u strašno ratno doba.

KOMUNISTIČKA I VELIKOSRPSKA JUGOSLAVIJA

Kad je godine 1945. nacistička Njemačka izgubila rat, propala je i ta hrvatska vlast koja je bila s njom u savezu. Došli su na vlast oni koji su bili u savezu s pobjednicima, partizani na čelu s Titom. U posljednje doba rata srpski četnici su u velikom broju lukavo prešli u partizane. Tako su u obnovljenoj Jugoslaviji Srbi opet došli na vlast. Oni su znali iskoristiti komunističku partiju da bi preko nje vladali. Zato su partizani odmah u svibnju 1945. pobili stotine tisuća razoružanih hrvatskih vojnika koji su se, videći da je rat završen, kod Bleiburga predali bez borbe.

Katolička Crkva u Hrvatskoj našla se na dvostrukom udaru. Partizani su je iz velikosrpskih pobuda progonili zato što je štitila svoj hrvatski narod. Progonili su je i zato što su bili komunisti i kao takvi bezbožnici, te su nastojali ugušiti u narodu svaku vjeru u Boga.

PROSLAVA OSUĐENOG PRAVEDNIKA

Odmah su bez suda pobili na stotine hrvatskih katoličkih svećenika i na stotine njih nepravedno osudili na dugogodišnje robije. U školama je zabranjen vjeronauk, zabranjen je svaki katolički tisak, Crkvi su oduzeta sva dobra. Tko je javno išao u crkvu, nije mogao dobiti nikiju važniju službu, osobito nije smio raditi u vojsci, policiji ili prosvjeti. Potlačeni i uplašeni hrvatski katolički narod okupljao se oko svojih svećenika, osobito u velikom broju oko nadbiskupa Stepinca. Partizanska vlast je 18. rujna uhitila nadbiskupa Stepinca. S krivim svjedocima optužili su ga da je surađivao s ustaškom vlasti osobito u nasilnom pokatoličenju pravoslavnih. Mnogim Srbima kojima je on u ratu pomogao nisu dopustili svjedočiti. Za njega su uzalud htjeli svjedočiti i mnogi Židovi kojima je pomogao pred nacističkim progonima. Osuđen je na 16 godina tamnice. Tamnovao je u kaznionici u Lepoglavi od 19. listopada 1946. do 5. prosinca 1951. Tada su ga komunističke vlasti premjestile u zatočeništvo u njegovo rodno mjesto Krašić

iz kojega nije smio izlaziti. Papa Pio XII. je hrabrog zagrebačkog nadbiskupa 12. siječnja 1953. imenovao kardinalom. Bijesni komunisti nudili su mu da ode iz države, ali on je htio ostati u patnji sa svojim narodom. Uskoro se pokazala teška bolest, kao posljedica svega što je pretrpio u zatvoru. Umro je u Krašiću 10. veljače 1960. Diktator Tito - pod pritiskom svjetskog javnog mnijenja i uvijek u strahu od naroda - morao je dopustiti da Stepinčevo mrtvo tijelo bude pokopano u zagrebačkoj katedrali u kripti ispod glavnog oltara. Od tada je katedrala oživjela, vjernici su sve više dolazili na grob svoga kardinala moleći

njegov zagovor za mnoge potrebe, osobito za slobodu. Kao što je padom nacističke Njemačke propala ona hrvatska vlast koja se bila povezala sa nacizmom, tako je s propašću sovjetskog komunizma u cijeloj Europi propala i ta komunistička vlast. Hrvatski narod je demokratskim izborima g. 1990. odlučio uspostaviti svoju slobodnu i suverenu državu, a hrvatski Sabor je uskoro proglasio nepravednom i nevažećom osudu iz 1946. proslavivši Alojzija Stepinca kao nevinu žrtvu one strahovlade koja se bila digla protiv Boga i protiv naroda. Crkva vodi postupak za njegovo proglašenje blaženim.

Kardinala Stepinca komunističke vlasti dovode na suđenje

- Zašto gotovo cijelo ovo stoljeće povijesti Crkve u Hrvata možemo nazvati dobom Alojzija Stepinca?
- Što je hrvatski narod posebno pretrpio godine 1935. i kako ga je njegova Katolička Crkva znakovito ohrabrila?
- Podrijetlo i značenje zavjetnoga kipa Majke Božje Bistričke.
- Što je nadbiskup Alojzije Stepinac učinio za slobodu uporabe hrvatske zastave i iskazivanja hrvatskog rodoljublja?
- Glavna laička društva i istaknuti ljudi hrvatskog katoličkog pokreta u Stepinčevo doba.
- S kojim državama i pokretima su borci za slobodnu hrvatsku državu mogli

sklapati saveze pred 2. svjetski rat? Zašto samo s njima? Zašto je to bilo opasno?

- Zašto su se godine 1941. mnogi pravoslavni na području NDH upisivali u Katoličku Crkvu? Kako su glede toga postupali hrvatski katolički biskupi?
- Kako je i komunistička Jugoslavija postala velikosrpska? Kako je i zašto ta nova vlast postupala prema Hrvatima i katolicima?
- Uhićenje, suđenje, tamnovanje, zatočeništvo i smrt nadbiskupa Alojzija Stepinca.
- Kako je Alojzija Stepinca počastio Papa, kako Sabor Republike Hrvatske, kako ga časti narod?

MIŠLJENJE EGIPATSKOG NOBELOVCA O ISLAMSKOM FUNDAMENTALIZMU

Bosna je od mosta pretvorena u bojište Istoka i Zapada

Prvi i jedini arapski dobitnik nobelove nagrade za književnost **Naghib Mahfuz**, ima 82 godine, živi u Kairu. Krajem prošlog mjeseca potražili su ga ondje talijanski novinari te je dao intervju za njihove novine „Corriere della sera“. Pitali su ga o pojavi onoga što se zove islamski fundamentalizam, zapravo o bjesnim mladim ljudima koji su očito spremni izvikivati Božje ime i vršiti nasilje nad drugima. Mahfuz je uvjereni musliman, ali je protivnik nasilja. Kaže:

„Pravi musliman želi da Zakon, šerijat, bude uvijek i zauvijek poštovan. No, on zna da mora svakoga dana hodati – otvorenih očiju i srca – prema novim vidicima. Zato je Islam neprekidno traženje slobode, demokracije, pravednosti.“

Govoreći tako starac se umorno smiješi kao da želi ublažiti bol koju osjeća, kako kaže za „sve one mladiće koji ubijaju braću, a s njima i samu našu vjeru, našu povijest“. Zagledao se u daljinu kao da osluškuje povike i vidi noževe koji ranjavaju njegovu veliku muslimansku obitelj.

• Islam traži sebe

Pitali su ga o integralizmu koji se prikazuje kao preporod suvremenog Islama. Odgovorio je:

„Znam da neki govore o našoj obnovi, upravo reformi, ali držim da Islam barem cijelo stoljeće traži svoje novo ravnovjesje u otvorenom sučeljavanju s modernizacijom, ekonomijom, tehnologijom. Pojava terorizma je znak da su se neki zaputili stranputicom. To je također znak da integralisti ne poznaju Islama, njegovih knjiga ni njegove povijesti. Kažu da posjeduju istinu i odbijaju svaki dijalog. Gluhi su i slijepi, zatvoreni u mračnu tvrđavu.“

Novinarka ga je pitala:

„Nije li istina da u Egiptu kao i u mnogim drugim islamskim sredinama, integralizam pruža mladima rječnik, znakovlje i način pobune nakon tolikih godina razočaranja?“

Nije li im taj borbeni Islam pružio smisao postojanja, nije li im zajamčio da siromaštvo nije posljedica njihove krivnje nego zla koje im dolazi od drugih? Ne čini li Vam se da oni što umjereno misle sve više gube utjecaj na nove naraštaje?“

• Mladež na stranputici

Naghib se čvršće oslonio na tanki štap. Oči su mu zaklonjene tamnim naočalima. Odgovara:

Naghib Mahfuz

„To je ono što mi je na srcu najteže. Mi gubimo svoju mladež. Vidjeli su kako se spomenici na trgovima podižu i ruše. Vidjeli su kako se ulice posvećuju državnim herojima i kako se ta imena brišu i zamjenjuju drugim imenima. Ostali su bez povjerenja u sebe, bez iluzija i bez posla. Države bi im morale osiguravati barem ono najnužnije da bi se razvili u slobodne ljude. Trebalo bi da uzmagnu slobodno birati – ne pod pritiskom nanesenog zla – za koga glasovati, u koga imati povjerenja, kome povjeriti svoju sudbinu. To je budućnost demokracije u zemlji gdje je pola stanovništva mlade od dvadeset godina (riječ je o Egiptu – ob. ur.)“

Kad bismo se duhovnom i ekonomskom snagom znali posvetiti problemima svojih najmlađih, taj integralizam, odnosno fundamentalizam, brzo bi ostao samo spomen na val koji se je naglo uzdignuo i splasnuo, povukavši za sobom neke od nas, i smirio u velikom moru Islama.“

Na pitanje o sadašnjem stanju i odnosima u Iranu, Sudanu, Egiptu, Alžiru, Tunisu, posebno o težnjama islamskoga svijeta za potpunom neovisnošću od Zapada, Naghib Mahfuz odgovara:

„To je san svakoga naroda imati svoju sadašnjost, osobito svoju budućnost u svojim rukama. Kažu da ne treba ni o kome

ovisiti. Uzdižu našu različitost, htjeli bi graditi civilizaciju i gospodarstvo zatvorene u sebe... To je bezumni san. Živimo u doba kad se kulture sažimlju, približavamo se stanovitom jedinstvu svijeta. Kako ti novi nacionalizmi, među njima posebno žestoki islamski integralizam, mogu misliti da će preskočiti sve mostove i pokrenuti ljudska mnoštva protiv neizbježnog tijeka povijesti?“

• Bosanski Islam mogao je biti drugačiji...

Talijani su se sjetili primijetiti:

„Izgledalo je da je Bosna najprikladniji most između Zapada i Istoka. Baš onaj dio Bosne koji je duhovno islamski a politički i kulturalno usmjeren na Zapad...“

Nobelovac kao da je očekivao baš tu primjedbu:

„Izgubili smo izvanrednu priliku za zajedničku izgradnju mira. Taj je most pretvoren u bojište. U očima islamskoga svijeta to se doživljava kao dokaz da je Zapad, upravo zapadnjačka demokracija, neprijatelj od koga ne može doći ništa dobro.“

Mostar – bez mosta

Upozorili su ga da se kao umjerenjak i pobornik snošljivosti izlaže opasnosti od samih Muslimana. Nije li lani baš u Egiptu ubijen najpoznatiji pisac Farag Foda? Nisu li u Alžiru ubijeni pisci, znanstvenici, novinari? Čulo se da je i on stavljen na crni popis intelektualaca koje bi trebalo ubiti u ime Alaha.

Tek tada se Mahfuz glasno nasmijao i mjesto na arapskom progovorio engleski:

„I'm waiting“ –

Čekam ih.

(Prema članku Barbare Stefanneli u „Corriere della sera“ od 26. listopada 1993.)

PROSVJEDI

Herceg Stjepan nije bio Srbin

• Povijesna krivotvorina srpskih novina u Frankfurtu

U Frankfurtu na Majni izlaze na srpskoj cirilici i srpskim jezikom „Evropske novosti“. To su zapravo beogradske „Večernje novosti“ koje, valjda zbog sankcija, promijeniše ime. Očito se dobro prodaju.

Grobna ploča Stjepanove kćeri bl. Katarine u rimskoj crkvi Ara Coeli

„JAVNOST“

ŠTA SE KRIJE IZA NAMERE HRVATA DA MOSTARU MEŃAJU IME

OTMIČA SRPSKOG VOJVODE

* Iza „hercega od Svetog Save“ do naših dana ostale su dve pravoslavne crkve – u Solotkini kod Gorajda, osnđana 1454, koja je posvećena Svetom velikomučniku Georgiju, krsnoz slavi Hercega Stefana, i u Podina kod Herceg-Nowog

I ne gube vrijeme, nego koriste svaku priliku za krivotvorenje povijesti i stvaranje zlog raspoloženja protiv Hrvata i katolika. Zapravo bi ih trebalo svaki dan čitati da se izmjeri mjera vješte neistine. Ali ni mi u uredništvu ne usuđujemo svaki dan ih kupovati, jer što bi nam hrvatski svijet rekao da na našem stolu vidi – srpsku cirilicu. Tako ih prečesto puštamo da šire svoje neistine. Slučajno nam je jedan od hrabrijih čitatelja poslao te novine od 8. studenog ove godine i upozorio nas da je gotovo cijela stranica posvećena povijesnoj otimačini. Njihov članak na koji se ovdje osvrćemo ima naslov „Otmica srpskog vojvode“. Iznad naslova piše „Što se krije iza namere Hrvata da Mostaru meŃaju ime“. Riječ je o povijesnoj osobi Hercega Stjepana Vukčića Kosače, oca blažene Katarine Kotromaničke, žene pretposljednega katoličkog kralja hrvatske krvi Stjepana Tomaša. Stjepan Vukčić Kosača bio je jedan od najvažnijih bosanskih velmoža u doba kad su u Bosnu počeli prodirati Turci i u doba kad su je uglavnom osvojili. Postavši vrlo moćan i zavladašći velikim područjem sadašnje Hercegovine i još šire, Stjepan Vukčić-Kosača proglasio se hercegom, što znači samostalnim knezom, i po njemu se zove današnja Hercegovina. Ne bi dakle bilo čudno da se glavni grad Hercegovine, dosadašnji Mostar nazove njegovim imenom. Srpske novine kažu da su to hercegovački Hrvati već nakanili, ali to nam je prvi glas. Uostalom – da predemo u ono što se zove Galgenhumor ili smijeh pod vješalima – otkad je srušen onaj prelijepi starinski kameni most po kome se zvao naš grad na Neretvi, možda i nema razloga da mu se čuva staro ime. Ali, beogradski novinari su ovo pisali prije rušenja mosta. Budući da tamošnji Hrvati dobro znaju tko je bio Stjepan Vukčić-Kosača, ti srpski novinari odlučile na svoj način izokrenuti povijest. Cijeli članak pod naslovom „Otmica srpskog vojvode“ složen je kao fantastično vješta, glatka i lako probavljiva laž. To je posebno svojstvo takve velikosrpske propagande da svoje neistine slaže vrlo glatko, kako bi ih neinformirani čitatelj bez muke progutao.

Novinar J. Bajić polazi od tvrdnje da je srednjovjekovna Bosna bila pravoslavna i da su Kotromanići bili srednjovjekovna

kraljevska srpska pravoslavna kuća. Mjesto ikakvih dokaza u zagradi piše da je „o tome Javnost pisala“. A „Javnost“ nije nikakav povijesni izvor, nego ta ista rubrika „Evropskih novosti“ u kojoj se pojavljuje i ova krivotvorina. Pozvati se, dakle, na tu Javnost, zapravo znači svrstati se među neistine.

• Vjernici protiv duhovne okupacije

Jest istina da su se neki od srednjovjekovnih hrvatskih katoličkih kraljeva i velmoža u Bosni i Hercegovini ženili s princezama iz srpskih vladarskih kuća. Ali, jednako su se ženili i s princezama iz europskih dinastija. U cijeloj poznatoj povijesti kraljevi i velikaši ženili su se djevojkama iz uglednih kuća susjednih država. Zato nekoliko srpskih princeza među bosanskim kraljicama i kneginjama nije nikakav dokaz da bi Bosna bila srpska zemlja. Nisu li, uostalom, posljednji srpski kraljevi Aleksandar I. i Petar II. Karadorđević imali za žene prvi Rumunju a drugi Grkinju njemačkog podrijetla, što vjerojatno nije dokaz da je Srbija (odnosno Jugoslavija) tih godina bila rumunjska ili grčka.

Kad je riječ o Stjepanu Vukčiću Kosači, on je po crkvenoj pripadnosti uglavnom bio član Crkve bosanske koja se iz inozemstva nazivala patarenskom ili bogumilskom. Znanost do danas nije riješila što su zapravo bili ti bosanski bogumili. Prevladava mišljenje da su to zapravo bili potomci starohrvatskih katoličkih glagoljaša koji su se pred mađarski i latinaškim pritiskom povukli u bosanske planine. Hoteći sačuvati svoju narodnu i kulturnu osebnost, ne prihvaćajući da bi katoličko jedinstvo moralo značiti duhovnu okupaciju sa strane moćnijih susjeda, ti su se glagoljaški katolici vremenom odvojili od ostatka svijeta. Iz Rima su im slali misionare da ih ponovno povežu u katoličko jedinstvo. Oni su takve misionare primali i svaki put uspješno dokazivali da vjeruju sve što vjeruje Katolička Crkva – o čemu postoje brojni dokumenti osobito u Rimskoj Kuriji. Ugarski katolički kraljevi koji su u to doba bili i hrvatski kraljevi slali su u Bosnu svoje vojske, kao u križarske pohode. Ti nosioci hrvatske kraljevske krune znali su da je Bosna od

PROSVJEDI

starine bila u sastavu kraljevstva Hrvata, pa su htjeli i ondje ostvariti svoju kraljevsku vlast. Da bi dobili potporu Svete Stolicy, tvrdili su kako je u Bosni zavladao krivovjerje, bogumilsko ili patarensko, pa oni tamo ne šalju vojske iz svog političkog interesa, nego da bi zaštitili katoličko pravovjerje. Što više čitamo povijesne dokumente iz toga, doba sve nam je teže odrediti što se zapravo događalo. No, iz poznatih dokumenata srpskih kraljeva prije propasti onodobnog srpskog kraljevstva očito je da su oni bosanske bogumile smatrali krivovjercima, baš kao i katolike vjerne Papi. I sam Dušan Silni okrutno je progonio bogumile i katolike, „rimsku vjeru“ i Crkvu bosansku. A u ovom novinskom članku piše da pataren znači pravoslavac!

• Prije Turaka u Bosni nema pravoslavnih!

Prije dolaska Turaka u Bosni pravoslavni- ma jedva ima traga. Sigurno je da u Bosni nisu imali nikakvu svoju biskupiju, dok su katoličke biskupije sigurno postojale, a također se utvrdilo osebujno ustrojstvo Crkve bosanske.

Nema dakle nikakva razloga misliti da bi bosanski kraljevi i velikaši toga doba bili pravoslavni ili čak Srbi. Beogradski

novinar u spomenutom članku kao dokaz da je Bosna u ono doba bila pravoslavna navodi da je herceg Stjepan bio sinovac vojvode Sandalja Hranića koji da je bio oženjen Jelenom koja je bila kćerka onog srpskog kneza Lazara Hrebljenovića koji je izgubio bitku na Kosovu. I ta Jelena Hrebljenovića da je u svojoj oporuci nadarila jednu grobnu crkvu s pravoslavnim oznakama. Silna li dokaza! Rođena sestra te Jelene bila je Oliva koju su njezina majka i srpski episkopi udali za Bajazita, turskoga sultana koji je na Kosovu svojom rukom ubio njezina oca Lazara. Oliva se, naravno, po majčinu i episkopskom savjetu, u sultanovu haremu poturčila da bi Turci u Srbiji bili manje okrutni. Sigurno je, da umiri savjest, koliko je mogla pomagala sunarodnjacima. Treba li iz toga zaključiti da je cijela Turska zbog te srbijanske princeze u sultanovu haremu u to doba postala srpskom i pravoslavnom?

Povijesna je istina da je vojvoda Stjepan Vukčić Kosača pripadao tada već drevnoj Crkvi bosanskoj. Kad oni iz Budima i Rima nisu htjeli razumjeti o čemu je riječ, on ih je – kao i drugi bosanski velikaši uvjeravao da prihvaća katoličku vjeru. Oni su onda bilježili da se obratio. Kad je pak trebalo uspostavljati bolje odnose sa

Na zlatniku kralja Stjepana Tomaševića ističe se grb hrvatske katoličke dinastije Kotromanića s ljljanima kao u sadašnjem grbu republike BiH

susjednim pravoslavnim svijetom, herceg Stjepan je dopuštao da u Carigrad patrijarhu Genadiju dođu vijesti da on vjeruje sve što pravoslavni vjeruju. Ali, tko je u ono doba točno znao razlikovati katoličku i pravoslavnu vjeru što se vjerovanja i katekizma tiče? Nije li poznato da je crnogorska pravoslavka iz sela na obroncima Lovčena sišla u Kotor i jednostavno bez ikakva službenog mijenjanja vjere ušla u katolički samostan i postala blažena Ozana Kotorka? Važno je da se tadašnji bosanski vladari i njihov narod nikad nisu smatrali ni Srbima ni pravoslavicima. Što je pak herceg Stjepan znao biti lukav da izbjegne sukobe i uspostavi prijateljstva, ne treba mu zamjeriti, niti se iz toga mogu graditi povijesni dokazi o njegovu srpstvu.

• Otac katoličke blaženice

Nepobitna je istina da je taj herceg Stjepan svoju kćerku **Katarinu** udao za bosanskog kralja Stjepana Tomaša. Kralj se tom prilikom pomirio s Hercegom i baš u to doba imamo čvrste povijesne dokumente da je kralj Stjepan Tomaš pravi katolik vjeran Svetom Ocu, papi. Kad je Bosna pala pod Turke, kad su Turci kod Jajca ubili njezina pastorka, posljednjeg bosanskog kralja hrvatske krvi Stjepana Tomaševića, kraljica majka Katarina uspjela je pobjeći u Rim gdje je umrla na glasu svetosti ostavivši u oporuci pravo na bosansko kraljevstvo, bolje reći skrb za okupiranu Bosnu, Svetom Ocu papi. Tu Katarinu, kćerku rečenoga hercega Stjepana, naša Crkva slavi kao blaženicu. Katoličke žene iz Sutjeskog kraja sve do našeg doba nose crne marame i znaju da ih nose u znak žalosti zbog svoje posljednje kraljice. Treba li boljega dokaza da su Kosače kao i Kotromanići do kraja bili katolici i – naravno – Hrvati?

Radi točnog vremenskog smještaja događaja i osoba o kojima je ovdje riječ vrijedi zabilježiti da se Katarina Kosača, kćerka hercega Stjepana, svečano katolički udala za kralja Stjepana Tomaša u svibnju godine 1446. a posljednji naš kralj Stjepan Tomašević da je ubijen u Jajcu početkom lipnja 1463.

Razvoj srednjovjekovne bosanske države do godine 1390.

PROSVJEDI

• Banovi hrvatske ikavice i granica na Drini

Kad govorimo o hrvatstvu srednjovjekovne Bosne vrijedi ponoviti možda zaboravljene stare činjenice:

Bosanski vladari su se sve do godine 1377., kad se je Tvrtko I. proglasio kraljem, zvali **banovi**. Nikoji drugi narod, ni Srbi, nije svoje vladare zvao banovima. Banska je čast čisto hrvatska ustanova. Znači da je tadašnja Bosna bila hrvatska. U srednjem vijeku pa sve do najnovijega doba bosanski banovi, kraljevi i drugi velikaši **govorili su štokavski i ikavski**. To je narječje i taj govor najsigurniji znak njihova hrvatstva. I bosanski begovi i plemići sve do naših dana govorili su starom plemenitom ikavicom. To je očiti dokaz od kojega su naroda potekli. Također je zabilježeno da je taj njihov štokavsko ikavski govor bio pomiješan s mnogo **čakavskih izraza**, što ih još više povezuje s južnom i zapadnom hrvatskom cjelinom. Nema nikakve sumnje, o čemu osobito svjedoči Konstantin Porfirogenet, da su hrvatski kraljevi iz dinastije Trpimirovića u svoje doba vladali glavninom današnje Bosne i Hercegovine.

Dragocjeno je svjedočanstvo carigradskog ljetopisca Ivana Kinamosa koji je kao osobni tajnik bizantskog cara Emanuela Komnenca (1143. – 1180.) prolazio Slavonijom i Bosnom i doslovno zabilježio o bosanskom banu Boriću:

„Kad je bio blizu Save, skrene odatle prema drugoj rijeci imenom Drina, koja, utječući drugdje, dijeli Bosnu od druge, srpske zemlje. A Bosna nije podložna velikom županu Srba, nego je sama za se; samostalan narod, koji svojim zasebnim načinom živi i sobom upravlja“ (Ioannis Cinnami, Historiarum epitome, lib. III, 7, ed. Meineke, Bonn 1836.).

Članak u „Europskim novostima“ posebno se ljuti na dva hrvatska povjesničara koji su tako pozorno i stručno istražili stare spise i dokazali da je Bosna uvijek bila hrvatska. To su dr. Krunoslav Draganić i dr. fra Dominik Mandić. Obojica su dosta napisala vrijedne knjige s mnogo povijesnih dokaza. Srpskim novinarima ne preostaje drugo nego bez ikakva dokaza proglasiti da su ta dvojica bili falsifikatori i da se „falsifikatima bavio svaki svećenik, svaka katolička župa“.

• Kad nasilje traži opravdanje

Očito je, dakle, vojvoda odnosno herceg Stjepan Vukčić Kosača bio hrvatski katolik Crkve bosanske koja je čuvala glagoljašku baštinu i nastojala se ne podložiti duhovnoj ni političkoj okupaciji ni Vene-

cije ni Budima. Bilo mu je teško kao i svim bosanskim Hrvatima onoga doba, snalazio se kako je znao, davao različite izjave da sam sebe ne pogazi, da prijatelje sačuva a neprijatelje prevvari. Bio je inače feudalac svoga doba, pohlepan na susjedne gradove i posjede, u osobnom životu i grešan i slab, u politici uglavnom snalažljiv. No, koga bi to zanimalo, nek čita knjige starostavne, npr. „Povijest Bosne i Hercegovine“ od najstarijih vremena do godine 1463., u izdanju HKD Napredak, Sarajevo 1991.

Na kraju se postavlja pitanje čemu zapravo služe takve povijesne krivotvorbe i novinarsko političarska nadmudrivanja. Velikosrpska politika naših dana očito hoće najveći dio Bosne i Hercegovine zaposjesti i prije ili poslije priključiti srpskoj državi. Imaju silu, pa bi htjeli imati i pravo. Hrvati su mnogo prije trijezno i zaista znanstveno dokazali da je Bosna sve do Drine u starini bila uglavnom katolička i u sastavu Kraljevstva Hrvata. Hrvati, dakle, imaju povijesno pravo ali – nemaju moći da ga ostvare. Srbi, kao što vidimo, imaju moć pa izmišljaju pravo. Reklo bi se da povijesno iskustvo svjedoči kako nikad nitko ništa nije dobio na temelju prava, ako nije imao moći. Kad se nešto silom zadobije, nije teško naći tobožnje učenjake da izmisle i odgovarajuće povijesno pravo. Uzalud je s dana-

Portret kralja Stjepana Tomaša u muzeju franjevačkog samostana u Kraljevoj Sutjesci. Na grbu uz njegovu glavu ističe se dio hrvatskog povijesnog grba

šnjim srpskim agresorima raspravljati o tom povijesnom pravu. Oni nažalost imaju silu, vrše zločine, sa zaposjednutih područja tjeraju Hrvate, brišu ondje sve povijesne tragove hrvatske i katoličke kulture. No, ipak je baš zato važno nasuprot lažima ponavljati istinu. Nismo naivni da bi mislili kako će naša povijesna i sadašnja istina sama po sebi suzbiti njihovu agresorsku moć. Ipak, ako ta istina uporno i smišljeno prodire u široke slojeve i u sredstva javnog priopćivanja, slabi agresorska moć u svjetskoj javnosti, što pridonosi i njihovu porazu. **Ž.K.**

Zrakoplovom kući za Božić

Pred nama su božićni blagdani, dani koje svi želimo provesti sa svojim najmilijima.

Razveselimo ih, obdarimo ih.

I **CROATIA AIRLINES** ima svoju veliku obitelj a to ste svi vi koji ste tijekom ove godine vjerno letjeli našim hrvatskim zrakoplovima.

Za ukazano povjerenje i vjernost uzvraćamo pažnjom i božićnim darom u vrijednosti do 20 % popusta za sva putovanja u domovinu iz Frankfurta, Berlina, Münchena, Hamburga, Stuttgarta, i Düsseldorfa.

Da biste tako povoljno kupili kartu za svoje božićno putovanje u domovinu, nastojte je rezervirati i kupiti obvezatno do 30 studenog 1993.

Požurite i nazovite nas ili najbližu hrvatsku putničku agenciju u mjestu gdje stanujete.

CROATIA AIRLINES
60313 Frankfurt, Klingstraße 25
tel: 0 69 / 9 20 05 20

Donosimo i cijene tih božićnih letova. One važe za povratno putovanje, izražene su u DM te ne uključuju osiguranje i eventualne pristojbe u zračnim lukama.

iz	za	Zagreb	Split	Pula	Dubrovnik
Frankfurt		396	468	468	504
München		267	348	348	407
Berlin		469	532	532	570
Düsseldorf		463	575	544	587
Hamburg		539	641	616	658
Stuttgart		371	483	453	495

STEPINČEVA KATEDRALA '93.

Festival koji se neće ugaziti

Festival „Stepinčeva katedrala“ dogodio se po treći put i pokazao zrelost koja jamči da se ta glazbena priredba neće ugaziti. Nakon nastupa u Frankfurtu 9., u Berlinu 10., u Düsseldorfu 16. i u Ludwigsburgu 17. listopada, završni nastup u Zagrebu u dvorani Lisinski 23. listopada bio je zaista uspješan. Organizatori su u tijeku tih četiriju tjedana pokazali zavidnu vještinu uočavanja nedostataka i sabiranja pozitivnih iskustava. Gotovo sve što su dobronamjerne kritike zamijetile u četiri nastupa izvan domovine, u zagrebačkom je nastupu svladano i nadvišeno. Gledaoci u dvorani i oni preko televizije, koji su navikli pratiti mnoge glazbene i pjevačke festivale, ovaj put nisu mogli imati dojam da je riječ o amaterskom organiziranju, da treba dobrohotno ne primijetiti propuste crkvenih dobrotvornih ali umjetnički nedomišljenih priredbi. Ne samo da su nastupili vrsni izvođači, nego je i raspored njihovih nastupa i cijelo stvoreno ozračje u dvorani urodilo cjelinom umjetničkog doživljaja. Estradni i drugi umjetnici koji većinom po treći put nastupaju na tom festivalu doživješe da je riječ baš o njihovu stručnom poslu, da to postaje jedna od redovitih godišnjih šansi za njihovu afirmaciju, a ne tek njihov dobrohotni ustupak crkvenoj dobrotvornosti.

Ove su godine organizatori festivala uz poduzeće „Katedrala“ i hrvatske katoličke misije Ludwigsburg i Düsseldorf također bile HKM Berlin i Frankfurt. Priredba u Zagrebu okupila je više istak-

nutih djelatnika hrvatskog javnog života na čelu s predsjednikom Republike Hrvatske dr. Franjom Tuđmanom i predsjednikom Hrvatske biskupske konferencije kardinalom Franjom Kuharićem. Od zvijezda hrvatske estrade nastupali su Dalibor Brun, Lili Carmen, Meri Cetinić, Sanja Doležal, Tereza Kesovija, Mate Mišo Kovač, Đani Maršan, Ivo Pattiera, Krunoslav Kićo Slabinac, Vice Vukov, Jasna Zlokić, glazbeno-pjevački sastavi „Divlje jagode“ i „Romantic“. Od najpoznatijih hrvatskih pjevača klasične glazbe nastupili su Krunoslav Cigoj, Lidijsa Horvat, Hrid Matić i s harfom Marija Mlinar. Od pjevača i sastava iz hrvatskog iseljništva nastupili su: Mate Bulić, Dijana Lozančić, Nino Povedulić, Miljenko Radišić, Alen Slavica, Antun Oršolić Tunja, Kristina Budimir, fra Šito i fra Radovan Čorić, „Mlada generacija“, „Abstract Personality“, „Tin“ i „Feniks“. Kroz program je vodila Ksenija Urličić.

Na nastupima u četiri njemačka grada nazočne su pozdravljali voditelji tamošnjih misija a u Zagrebu je dobio riječ samo kardinal Franjo Kuharić.

Pošavši od činjenice da je tim zagrebačkim izvođenjem festivala „Stepinčeva katedrala“ '93. na određeni način započeto slavljenje 900. obljetnice utemeljenja zagrebačke biskupije i prvog povijesnog spomena grada Zagreba, kardinal je prikazao značenje glavnoga grada u životu Crkve i naroda, posebno značenje što ga u toj katedrali ima grob kardinala Alojzija Stepinca. Upozorio je kako vladari ovoga svijeta redovito nisu ni svjesni da ostvarujući svoje pothvate zapravo ostvaruju naume Providnosti. Tako je u 11. stoljeću ugarski kralj Ladislav i nehotice osnutkom zagrebačke biskupije osigurao glavni grad hrvatskoj državi. Tako su komunistički vlastodršci nakon 2. svjetskog rata osudivši nadbiskupa Alojzija Stepinca učinili da njegovo ime pronese širom svijeta neuništivi ponos i kršćansko slobodoljublje hrvatskog naroda i Crkve u Hrvata.

Središte hrvatskog državnog, kulturnog i crkvenog života tijekom stoljeća premještalo se od splitske i zaderske okolice preko Knina i Pounja sve do Varaždina, da se napokon učvrsti u Zagrebu. Zato je u našoj ljubavi prema glavnom hrvatskom gradu Zagrebu uključena ljubav i poštovanje prema svim povijesnim i sadašnjim hrvatskim središtima, osobito prema glavnim gradovima hrvatskih po-

krajina i županija; gledajući zagrebačku katedralu u njoj vidimo sve hrvatske katedrale i druge crkve, osobito one koje su teško oštećene i srušene u ovom strašnom ratu. Stoga je razumljivo da ovaj festival postaje prilika da toliki hrvatski umjetnici s tolikim mnoštvom slušatelja i gledatelja daju svoj doprinos za obnovu svega što je porušeno i za ublaženje boli i neimaštine mnogim žrtvama ovoga rata.

Nakon izvedbe u Zagrebu prva nagrada stručnog žirija uručena je glazbeno-pjevačkom sastavu „Feniks“ iz Düsseldorfa, a prva nagrada publike pjevaču Mati Buliću iz Frankfurta. Zvijezde hrvatske estradne i klasične glazbe nastupale su dobrotvorno izvan natjecanja. ■

Voditelj jedne od HKmisija ovogodišnjih organizatora Festivala fra Nedjeljko Norac-Kevo predstavljen je u festivalskom Biltenu fotografijom snimljenom kad je bio nasrnuo rušiti Berlinski zid.

RÜSSELSHEIM

Nova uloga Saveza hrvatskih društava u Njemačkoj

Radno predsjedništvo: tajnik Edvin Bukulin (Flörsheim), predsjednik dr. Ivo Jolić (Ulm), dopredsjednik dr. Stanislav Janović (Idstein), rizničar ing. Igor Grubišić (Neu Isenburg)

Ovogodišnja skupština Saveza hrvatskih društava u Njemačkoj održana je 13. listopada ove godine u „Opelovu“ gradu Rüsselsheimu točno na treću obljetnicu svoga osnutka. Bilo je to „davn“ godine 1990. u nazočnosti ondašnjeg hrvatskog ministra za iseljništvo g. Gojka Šuška. Dvadeset i tri hrvatske udružbe – osnivači Saveza – predstavljale su tada veći, ako ne i najveći dio postojećih hrvatskih društava u Njemačkoj. Danas je stanje znatno izmijenjeno. Točnih statistika nema, ali prema utemeljenoj procjeni hrvatskih udružbi je u Njemačkoj više od stotinu, a veći dio njih nije u članjen u Savez.

Sudionici Skupštine našli su se pred pitanjem: treba li Savez okupljati, također predstavljati, sve hrvatske udružbe, treba li biti masovan? Došlo se do zaključka da svrha Saveza nije masovnost, već pružanje mogućnosti članstva u krovnoj organizaciji s prednostima koje takva organizacija može iskoristiti i ponuditi. U tom smislu nije još dovoljno postignuto. Prijašnje sjedište u Stuttgartu nije uspjelo biti djelotvornim u pogledu službene registracije i drugih potrebnih organizacijskih poslova. Nakon što je početkom ove godine sjedište premješteno u Mainz, registracija je pred ostvarenjem.

Skupština je između ostalog trebala donijeti odluku o prilagođenom statutu prema želji i savjetu nadležnog njemačkog suda.

Savez je, u nazočnosti novog hrvatskog generalnog konzula za ovo područje,

dipl. ing. Zdenka Karakaša, težište svog razmatranja posvetio odnosu prema nedavno utemeljenom Svjetskom hrvatskom kongresu. Kongres je odredio svoje nacionalne odbore u pojedinim državama. U takvom odboru za Njemačku, u koji su ušli i čelnici Saveza hrvatskih društava u Njemačkoj, većina – zasada – nije prihvatila da postojeći Savez zastupa hrvatske udružbe u Njemačkoj prema Svjetskom hrvatskom kongresu. Ako se pri tome ostane, nastat će dva organizacijska ustrojstva, čega u drugim zemljama (npr. Švicarskoj, Švedskoj, Francuskoj) nema. Takvo stanje ne bi bilo poželjno ni razumno, pa je Savez sada u svoj Statut ugradio i poglavlje koje bi zadovoljavalo i kriterije Svjetskog kongresa na području Njemačke. Budući da se organizacijsko ustrojstvo Svjetskog hrvatskog kongresa po državama mora oblikovati do kraja ove godine, Savez je u Rüsselsheimu zaključio sudjelovati na sastanku inicijativnog odbora Svjetskog kongresa za područje Njemačke. Taj je kongres najavljen za 27. studenog. Savez će se staviti na raspolaganje Svjetskom kongresu za službu predstavljanja hrvatskih udružbi u Njemačkoj. No, dok Svjetski kongres prima za punopravne članove čak pojedinačne osobe, dotle se u Savez može učlaniti svaka hrvatska udružba (a ne samo kulturna društva!), a obavijesti se mogu dobiti od tajništva Saveza: Edvin Bukulin, Ketteler Str. 8, 65439 Flörsheim; tel.: 06145/2167, fax: 1501.

ižo

Za „bistre bračne vode“

U obavijestima HKM Stuttgart za studeni ove godine među ostalim čitamo:

02; 03; 04. 05. 12. u Misiji s početkom u 20 sati održat će se seminar za ženidbu

(vjenčanje). Svi mladi koji planiraju „uploviti“ u bistrice bračne vode 94. 95. 96... neka se prijave i neka prisustvuju. Seminar će voditi ekipa koju sačinjavaju: psiholog, liječnik, bračni parovi i svećenik.

STUTTART-MÜNCHEN

Krađa Marijina kipa

Glumci Hrvatskog narodnog kazališta iz Zagreba gostovali su 6. i 7. studenog u Münchenu i Stuttgartu, gdje su na poziv tamošnjih hrvatskih katoličkih misija izveli predstavu Kristijana Hrvoslava bana „Krađa Marijina kipa“ u redateljskoj postavi Jakova Sedlara.

Riječ je o crkvenom prikazanju, odnosno pučkom teatru, pa su u predstavi u Hrvatskom domu u Münchenu i u crkvi sv. Eberharda u Stuttgartu pjesmom i molitvom sudjelovali i vjernici. Voditelji tih misija, fra Mirko Marić i fra Marinko Vukman, zahvalili su članovima HNK na ugodnom umjetničkom doživljaju, a gledatelji su dugim pljeskom pozdravili sve glumce, među kojima su bili Boris Buzančić, Barbara Vicković, Mirta Zečević, Zijad Gračić, Mirko Švec, Zvonimir Zoričić, Mustafa Nadarević, Iva Marijanović, Dora Zoričić i Mirela Brnetić. Na predstavi u Stuttgartu nije nastupio Mirko Švec. Njemu je naglo pozlilo, prilikom pada se ozlijedio, pa je zadržan na liječenju u Stuttgartu.

Nakon predstave u Stuttgartu, koja je održana pred tri tisuće vjernika, glumci su bili gosti Generalnog konzulata Republike Hrvatske, gdje su ih pozdravili glavna konzulica gospođa Zdenka Babić Petričević i konzul za informiranje i kulturu Žarko Plevnik. Iste večeri glumci su predstavljani u HKM Stuttgartu.

„Bila je to spona naših hrvatskih zavičaja s predstavom bliskom ljudima, a poruke su aktualne, iako ih je naš svećenik i pisac Hrvoslav Ban smjestio u 17. stoljeće, kad se po legendi zbilo pokušaj krađe Marijina kipa u svetištu u Mariji Bistrici“ rekao je fra Marinko Vukman.

Milan Sigetić

(slika na str. 20)

DE-SLA-DA Slavica Košutić

Poduzeće za
trgovinu
i usluge

Zagreb, G. Kovačića 25
Tel.: 0038541/277632

Prvo hrvatsko privatno poduzeće za:
izradbu svih narodnih nošnji – postavljanje koreografija – uvježbavanje folklornih sastava – idejna rješenja uređenja interijera u nacionalnom stilu – režiranje prigodnih umjetničkih programa i videokazeta – slikanje na svili i ulja, po narudžbi – posredovanje pri kupnji umjetničkih slika.

Jamčimo kvalitetnu stručnu pomoć – obratite nam se s povjerenjem.

WIESBADEN

Na crkvenim tribinama bez stranačke politike

Osječkog gradonačelnika (desno) predstavio je voditelj HKM Wiesbaden fra Augustin Vlašić

Osječki gradonačelnik prof. dr. Zlatko Kramarić boravio je u glavnom gradu Hessena gdje je u subotu 30. listopada na poticaj članice SPD-a dr. Marije Orlović a u organizaciji hrvatske katoličke zajednice održao predavanje o prilikama u domovini. Predavanje je najavljeno s naslovom „Kako danas stvari stoje u istočnoj Slavoniji i u Osijeku“. Na pozivnici se našao i poticajni tekst:

– Hrvatska u Istočnoj Slavoniji predstavlja za nas Hrvate i Hrvate područje s kojim povezujemo početak ovog groznog rata: Osijek, Vukovar, Vinkovci, Baranja, Voćin... Pri spominjanju tih imena oživljavaju osjećaji zapanjenosti, straha, zbunjenosti, očaja i bespomoći ali i nade, ponosa, odlučnosti za obranu vlastitog doma i borbe do kraja. Očajnička i besprimjerna borba Hrvata i Hrvatica tih krajeva u obrani od srpskog rasizma, fašizma i nacionalizma sve nas je trgla iz nacionalne ravnodušnosti.

U diskusiji nakon predavanja bila su neizbježna i vrlo osjetljiva pitanja, a o njima se govorilo staloženo i otvoreno. Ozračje je gotovo poremetio upit jednoga od sudionika. Primijetio je da dr. Kramarić ništa nije rekao o svojoj Hrvatskoj socijalnoj liberalnoj stranci (HSL), dok je u izjavi za Wiesbadenske novine govorio kao političar hrvatske oporbe. Osječki gradonačelnik je primijetio da to nije dvoličnost, jer da je poznato što u Osijeku i drugdje čini za Hrvatsku. Govoreći kao hrvatski političar u njemačkim novinama, govorio je o drugačijoj Hrvatskoj želeći reći da težimo da Hrvatska bude bolja, da nismo samo zadovoljno pasivni. No, ovdje, na tribini u organizaciji crkvene zajednice, namjerno nije nastupao sa stajališta svoje političke stranke. Nije to zapravo učinio ni u novinama, gdje je načelno govorio o zajedničkoj težnji za boljitkom naroda i države. Osobito pak na crkvenim tribinama nije mjesto nikakvoj stranačkoj politici. **išpo**

Vjerujte u Hrvatsku

Mir vama, Hrvati, koji stradate, koji patite, i za ljubavlju i slobodom ljudskom čeznete u sjeni Njegova žuljevitog križa! Vjerujte, vjerujte, spasit će vas vjera, a pošto je vjera i hrvatska sloboda, vjerujte u slobodu i radite za nju kao dvanaest neukih apostola, koji snagom vjere i svetog uvjerenja osvojiše svijet...

A.G.Matoš, 1910.

MAINZ

Dobrotvorni „Tutti frutti“

Hrvatski demokršćani su u Mainzu, gradu pobratimu Zagreba, priredili 23. listopada dobrotvornu večer u korist invalida hrvatskog-domovinskog rata. Večer bijaše pretežno namijenjena mladim posjetiteljima, ali su i odrasli rado došli poslušati poznate i uvijek zanimljive pjevače suvremenih domoljubnih pjesama: Zlatka Pejakovića i Željka Bebeke. Pratio ih je popularni sastav „Tutti frutti“, pa je nazočnima brzo proletjelo vrijeme u glazbi, pjesmi i plesu, a što je još važnije, u domovinskom druženju i zauzimanju za pomoć nedužnim žrtvama osvajačkog rata, kako je to u svom pismenom pozdravu gostima i organizatoru poručio gradonačelnik Mainza, g. Hermann-Hartmuth Weyl. ■

STUTTGART Biblija i život

Dr. Fra Božo Lujić, profesor biblijskih znanosti na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu, smještenoj sada u Samoboru, održao je od 30. listopada do 3. studenog ove godine u HKM Stuttgart tri predavanja pod zajedničkim naslovom „Biblija i život“. Predavanja su bila namijenjena onima koji su spremni promatrati pitanja sadašnjega trenutka u svjetlu biblijskih iskustava.

Prvo predavanje bilo je posvećeno osnovnim spajnicama Biblije i života. Pri tom je istaknuto kako je Biblija nikla iz života te je istodobno knjiga o životu. I stoga je razumljivo što ona govori o životu kakav jest bez uljepšavanja, ali također o životu kakav bi trebao biti. Upravo ta prijelomnica pokazuje da je Biblija Božja riječ, Božja snaga što pokreće povijest iz zatvorenoga kruga onoga što jest u ono novo što će istom biti.

Drugo predavanje odnosilo se na biblijske uvjete onima koji žele biti Kristovim

učenicima, izražene u trostrukom zahtjevu: odricanje od samoga sebe kao vrhovnog mjerila u određivanju dobra i zla, uzimanju svoga križa kao svoje ljudske sudbine te uspostavljanja živog odnosa spram Krista sljedeći ga, idući iza njega. Naglasak je stavljen na potrebu egzistencijalnog stava odricanja od apsolutiziranja svoga bića i pozitivnog prihvaćanja života. U svezi s tom temom ispreplitala su se brojna pitanja sadašnjega trenutka.

Treće je predavanje bilo za mlade što se okupljaju u Hrvatskoj katoličkoj misiji. Tema je bila: Problem sreće u Bibliji i mogućnosti njezine ostvarbe u ovim vremenima.

Broj slušatelja bio je razmjerno znatan. Na predavanjima je sudjelovalo oko 300 slušatelja od kojih su mnogi svojim pitanjima bili i djelatni sudionici. Brojna pitanja učinila su tribinu živahnom i zanimljivom, te se pokazalo kako Biblija može i treba i u ovo doba odgovarati na ono što tišti suvremenike. **B.L.**

BOCHUM

20. obljetnica s 43 krizmanika

U povodu 20. obljetnice HKM Bochum priređeno je crkveno i kulturno slavlje. Poslije podne 24. rujna bila je svečana akademija u kojoj su sudjelovali brojni njemački prijatelji, bochumski gradonačelnik Gerhard Zehnter, gradski dekan s drugim njemačkim svećenicima, evangelički vikar i hrvatski svećenici susjednih misija s naddušobrižnikom fra Bernardom Dukićem. Predavanje o plodnom dvadesetogodišnjem radu misije održala je na njemačkom mr. Heike Fofić, Njemica udata za Hrvata. Sutradan, 25. rujna bila je u crkvi St. Marien ispovijed za 43 krizmanika, njihove roditelje i kumove. Potom je u dvorani HKM Bochum održana svečanost s pozdravima i glazbenim točkama.

Mostarski biskup dr. Ratko Perić u subotu je u crkvi ispitivao kako su krizmanici svladali vjeronauk, a u dvorani je pozdravio nazočne. Iste večeri sastao se s essens-

kim biskupom Hubertom Lutheom. U nedjelju 26. rujna mostarski biskup podijelio je mladim Hrvaticama i Hrvatima sakrament potvrde. U propovijedi biskup je vjernicima, koji su se za tu prigodu okupili u velikom broju, izložio crkveni nauk o darovima Duha Svetoga i o obavezni životnog svjedočenja vjere koju krizmanici preuzimaju.

Hrvatska katolička misija u Bochumu, koju dvadeset godina vodi hercegovački svećenik **don Branko Šimović**, upisan u

svećenstvo (inkardiniran) essenske biskupije, ima oko 1500 vjernika, no taj se broj povećao prilikom izbjeglica. Kao pastoralna suradnica u misiji djeluje gospoda **Luca Zovko**.

Don Branko Šimović, koji je kao mladomisnik godine 1970. bio prvi voditelj HKM Lüdenscheld, upravo je ponovno premješten u tu misiju, a vodstvo HKM Bochum preuzima dakovački svećenik **Vinko Delinac** koji je godinama služio hrvatskoj katoličkoj zajednici u Ottawi u Kanadi. ■

WERNAU

Ne tlači pridošlicu!

Nikad i nigdje nije bilo lako biti pridošlica, stranac. Starosjedioci u svim vremenima, narodima i zemljama podliježali su napasti na strance gledati drukčije nego na domoroce. Tako je i danas. Takvo ponašanje nije, dakle, proizvod ni ovoga vremena, ni ovog naroda među kojim živimo. Inače ne bi Mojsije već prije 3300 godina imao povoda upozoravati svoje sunarodnjake da ne nanose nepravde pridošlicama (usp. Izlazak 22, 20).

Od pamtivijeka je bilo selidbi, pa je moralo biti i „pridošlica i stranaca“.

S pitanjima selidbi, migracija, pozabavio se obiteljski seminar od 22. do 24. listopada ove godine u Jugendhaus St. Antonius u Wernau. Seminar je za obitelji HKM Göppingen priredio g. Branko Galić, pastoralni suradnik te misije i član Odbora za rad s obiteljima u HK misijama u biskupiji Rottenburg-Stuttgart. Taj odbor za rad s obiteljima drži da nije potrebno tražiti posebne stručnjake kao predavače i voditelje takvih seminara. Važno je uključiti sve sudionike, odrasle i djecu u rad i svakome omogućiti da dođe do riječi. Iskustvo pokazuje da su takvi seminari jako korisni, ugodni i od sudionika veoma dobro primljeni. Kao podloga za razgovore i razmišljanja uzeto je nedjeljno misno čitanje iz Staroga Zavjeta – Izl.

22, 20-26 – i iskustvo sudionika kao „stranaca“.

Prvi dio rada i razgovora pod stručnim vodstvom Joze Bešlića bio je posvećen psihološko-socijalnom, a drugi nakon kratka stručnog uvoda (Branko Galić) biblijsko-povijesnom vidu pojave seljenja.

Dok su odrasli vrlo zauzeto raspravljali o biblijskom izvješću i svojim pogledima i iskustvima glede činjenice „biti stranac“, djeca je pod vodstvom gđe Štefice Galić uspjelo to isto izraziti i oslikati vrlo zanimljivim i znakovitim crtežima. Nije čudo da je cijeli rad seminara pratio žalosni prizvuk ratnog stanja u republikama Bosni i Hercegovini te Hrvatskoj. Svi smo mi ovdje stranci i pridošlice sa svojim problemima. Ali, ni jednoga časa nije moguće zaboraviti prognanike i izbjeglice

koji su u daleko lošijem položaju. Za njih snosimo veliku odgovornost. To je došlo do izražaja i u razgovorima odraslih i u dječjim crtežima. Zajedništvo kojim se odlikovao taj susret posebno je izraženo u nedjeljnoj misi koju je predvodio dr. Ivan Tomislav Međugorac, i sam suradnik u seminaru. Dječji crteži i razmišljanja odraslih od prethodnog dana bili su ugrađeni u molitvu vjernika i u propovijed što su je pripremali sudionici. Predvoditelju euharistije preostalo je da završavajući propovijed ustanovi da je – u duhu tog nedjeljnog Evanđelja – sve što je učinjeno, o čemu su razmišljali i razgovarali, bilo prožeto i zaogruto plaštem ljubavi prema Bogu i bližnjemu.

Prije nego što su se razišli, i veliki i mali, najviše su pitali: „Kad ćemo se opet sastati?“

Sudionik

Kršteni

Marija Antunović, kći Zdenka i Anice r. Čorić, rođena 14.9.1993. u Hanau, krštena 31.10.93. – HKM Hanau;

Valentina Gjokaj, kći Gjona i Ankice r. Grbac, rođena 21.6.1993. u Altenkirchenu/WW, krštena 24.10.93. u Altenkirchenu/WW – HKM Bonn;

Vanessa Grebenar, kći Denisa i Simone r. Pavlin, rođena 16.8.93. u Bad Honnefu, krštena 9.10.93. – HKM Bonn;

Matea Koncul, kći Nikole i Željke r. Ivanović, rođena 1.9.1993. u Hanau, krštena 10.10.93. – HKM Hanau;

Marina Mišković, kći Vinka i Vesne rod. Lauš-Pjanić (prognanici iz Visokog u Bosni), rođena 30.8.1993. u Hanau, krštena 7.11.93. – HKM Hanau;

Antonio Pranjić, sin Jure i Ane r. Bašić (izbjeglice iz BiH), rođen 27.7.93. u Nürnbergu, kršten 18.9.93. – HKM Nürnberg;

Aleksander Šantek, sin Darka i Janje r. Kukolj, rođen 15.7.92. u Siegburgu, kršten 19.7.93. – HKM Bonn;

Josip Švelić, sin Ivice i Mirjane r. Čičak, rođen 26.5.93. u Schwenningenu, kršten 3.7.93. u Schwenningenu – HKM Rottweil;

Ana Perković, kći Mate iz Tomislavgrada i Vedrane rod. Kajić iz Livna, rođena 15.7.93. u Bad Sodenu, krštena 13.11.93. u Königsteinu, u kapeli dobrotorne ustanove Kirche in Not. Krstio je p. Florian-Kapusiak. Kumovali su Ruža i Anđelko Markota.

Foto: Mato Dropuljić.

Ana Unčanin, kći Koste i Nedjeljke r. Svjetinović, (Izbjeglice iz BiH) rođena 1.1.79. u Jajcu, krštena 28.7.93. – HKM Nürnberg;

Mario Unčanin, sin Koste i Nedjeljke r. Svjetinović, (Izbjeglice) rođen 9.1.83. u Jajcu, kršten 28.7.93. – HKM Nürnberg;

Tanja Vijačkić, kći Ljubomira i Gine rod. Čolić; rođena 20.11.86. u Varešu, krštena 18.9.93. – HKM Rottweil;

Romana Zukanović, kći Senada i Anđelke r. Nimac (izbjeglice iz BiH), rođena 5.9.90. u Ključu, krštena 30.9.93.

NAGRADNA KRIŽALJKA

Rješenje pošaljite najkasnije do 7. prosinca 93.

RASPEČE BOSNE PONOSNE									
ISTOČNO-GERMANSKI NAROD	ULRIK, ULRIK, OD MILJA	STADO, KRDO	KRIŠKO-LIKO TROPSKO VOĐE	KORIJEN NEKIH BILJAKA (DRUMPER)	OPSEG	BORITI SE, BOJEVATI	ANARHNA MAJKA	OP	10. I 13. SLOVO ABECEDJE
8								8	10. I 13. SLOVO ABECEDJE
8					MODERNO KAZALIŠTE, DIZAJN, LIFTovi				OSMI DIO CJELE
GRAFIČKO MIERLO									STAZA
ITALIJA	NAKOLLO, UKOLJUS						ASSOCIATED PRESS, TROSLIČNA PISMA, STOPA		E I
8									TISOVO DRVO, TISOVINA
8	GOLMAN, PORTER								
28. I 23. SLOVO ABECEDJE		NAČINOM, GOVORITI (TUR.) EVANGELIST							RASSTENJE, PORAST, TONA
NOVAK U VOJSU, REGUT, KEMAK				KRALJ, PRE-DO, KOTAR, SVETI					ZALUŠTA-VITI SE, BAKA TU DALJACU
POKRIVAČ OD COHE, ABANJA			STJEPAK U DALJACU, OTILJA, OD MILJA						
GRAD U MAKEDONIJI (GERAVI)					EVOL GLEI				
SARLST, PRIKAZA				PRIPADNIK UKRAJINSKE ANKINE LITRA	UNITED STATES				
MONAR-HIST, PRISTAJA ROJALIZMA							AUSTRIA		

8 = SAMOSTANI I SVETIŠTA BOSNE SREBRENE

Samostan u Kraljevju Sutjeski, utemeljen u XIV. st.

Božićni darovi za djecu

Kazalište SCHAUSPIEL FRANKFURT na Willy-Brandt-Platz-u, skuplja sve što može biti božićni dar za djecu u nevolji. Darovi se predaju kod kazališnog vratara svakog dana od 7 do 23 sata, utorkom samo do 18 sati. Darovateljima kazalište uzvraća priredbom „Alle Jahre wieder...“ 11. i 18. prosinca s početkom u 16 sati u Raucherfoyer. Tada se mogu donijeti i darovi. Sakupljene darove članovi kazališta na vrijeme će odvesti u Kutinu gdje je prognaničko naselje s 12 000 prognanika.

Postvertriebsstück - D 2384 E - Gebühr bezahlt:

**STOP
THE
WAR**

Scholl+Klug Druckerei GmbH - 64546 Mörfelden-Walldorf

Kazališna igra „Krada Marijina kipa“ od Hrvoslava Bana događajem iz 17. stoljeća govori zapravo o sadašnjoj boli i nadi hrvatske domovine. Uspješno se izvodi po domovini i inozemstvu. Sudjeluju najpoznatiji hrvatski glumci. Na slici: Barbara Vicković kao kneginja Frankopanka i Boris Buzančić kao zagrebački biskup. (članak na str.16) **Foto: J. Madračević**

„OTOČNA VEZA 110 kV MELINA/SENJ-KRK-RAB-PAG-NIN-ZADAR“

Hitan poziv Hrvatima izvan domovine. Ne smijemo dopustiti da nas ucjenjuju!

- Republika Hrvatska prihvatila je sve ponuđene mirovne planove, poštuje sve odluke Vijeća sigurnosti, ali njezini se zakoniti zahtjevi ne uvažavaju.
- Dopuštaju agresoru da nam ruši ceste, mostove i dalekovode, da onemogućuje vezu hrvatskog sjevera i juga.
- Svjetska i Europska banka uskraćuju nam kredite za obnovu
- Neprijatelji nas slobodno diljem svijeta kleveću u novinama, na radiju i televiziji.

SMIJE LI HRVATSKA USTUKNUTI?

Preostaje nam osloniti se na vlastite snage i izgraditi dalekovod za prijenos električne energije mimo ugroženih područja preko kvarnerskih otoka do Zadra i dalje na jug. Razumije se da ćemo osloboditi i kopnene prostore i na njima izgraditi električne dalekovode, ali ova „Otočna veza“ bit će jamstvo da nas nitko više neće iznenaditi ugrožavajući životnu vezu cjeline hrvatske zemlje.

Projekt „Otočna veza“ putem kako je narišan na našoj slici stajat će 42 milijuna US dolara.

Iseljenička Hrvatska, koja je već pomogla domovini preko svojih mogućnosti, opet će učiniti čudo.

Ako svaki zaposleni Hrvat izvan domovine investira u taj projekt samo 2% svojih mjesečnih primanja, sabrat ćemo dovoljno

novca za izgradnju tog dalekovoda s odgovarajućim podmorskim kablovima.

To nije bezpovratni dar, nego životna investicija kojom osiguravate imovinsku sigurnost za sebe i svoju djecu. Oslobođena i osigurana Hrvatska uzvratit će vam sigurnošću i profitom.

Pothvat potiču i u njemu sudjeluju:

Svjetski hrvatski kongres, Hrvatska kreditna banka za obnovu, Hrvatska elektropriroda, Hrvatska matica iseljenika.

Predviđene su mogućnosti različitih načina ulaganja. Na kraju godine svaki će ulagač dobiti obveznice Republike Hrvatske u protivrijednosti uplaćenog iznosa, a te se obveznice mogu koristiti za kupovinu stana i dionica gospodarskih ili turističkih objekata.

Najpraktičnije je da svojoj banci dadete trajni nalog da mjesečno s vašeg računa prebacuje određenu svotu preko **Dresdner Bank Frankfurt/M.** s pozivom na broj (BLZ) **500 800 00** na ime korisnika **HKBO, Gajeva 30a, 41000 Zagreb** na broj njegova računa **08.081.256.00**, a kao svrhu doznake naznačiti **OBNOVA HRVATSKE D 001 HEPP**.

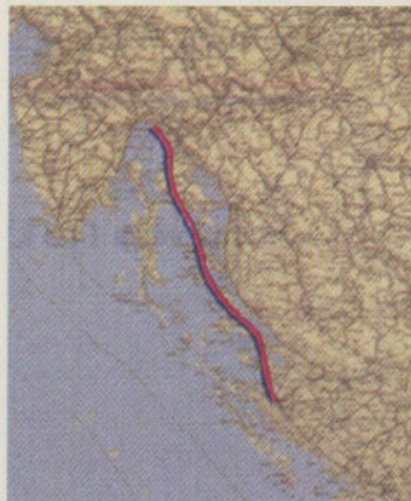
Predloženo je da se odlučite za mjesečne svote 30, 60, 90, 150, ili više maraka. Mjesto mjesečnih uplata možete odrediti da to bude dvomjesečno, tromjesečno, polugodišnje ili godišnje. Također je moguće da odmah, mimo takva trajnog naloga, na istu

banku s istim računom uplatite koliko možete i želite.

Čim se odlučite ulagati, obratite se odboru za obnovu njemačke sekcije toga kongresa na adresu: Josip Kocijan, Gell'sche Straße 72, 41472 Neuss, tel. i fax: 021 31/46 38 87.

Poziv svim Hrvatima i Hrvatima izvan domovine da se priključe tom neodgodivom zadatku uputili su 30. listopada ove godine predsjednik Vlade Republike Hrvatske **Nikica Valentić** i predsjednik Svjetskog hrvatskog kongresa **Nikola Kirigin**.

Vlada i Kongres odgovorno će se brinuti za namjensko ulaganje tako sakupljenih sredstava.

**AKCIJU POTIČE I VODI
SVJETSKI HRVATSKI KONGRES**